

ĐÀ NẴNG

Năm thứ 64 - Số 8793

Chỉ số: 2778 ISSN 1859 - 087X

Chủ Nhật 15-12-2024

(15 Tháng Mười Một, Giáp Thìn)

www.baodanang.vn

www.baodanang.vn/english

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TP. ĐÀ NẴNG-TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN ĐÀ NẴNG *cuối tuần*

MÙA ĐÔNG

- Chút nhớ mùa đông
- Cà phê phố ngày mưa
- Món ăn gợi thương, gợi nhớ
- Sắc màu thời trang
- Nhớ cái rét ngày xưa
- Những mùa đông ấm

Ý thức về mùa vụ thường không rõ bằng cảm nhận về thời tiết, mưa nắng, dầu ai cũng biết rằng mùa xuân hoa nở, mùa hè oi nóng, mùa thu mây thắm ngang trời, còn mùa đông thì ẩm ướt và giá lạnh. Tùy theo vùng miền và mức sống mà mỗi người có ấn tượng về mùa đông khác nhau.

Ảnh: VĂN QUÝ ĐỨC

Hưu sớm và cơ chế vượt trội

NGUYỄN TRI THỨC

Ngày 10-12, Ủy ban Thường vụ Quốc hội khai mạc phiên họp thứ 40, cho ý kiến nhiều nội dung, trong đó có báo cáo dân nguyện đề cập đến nội dung tinh gọn tổ chức bộ máy. Phát biểu khai mạc, Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn cho biết, dự kiến giữa tháng 2-2025, Ban Chấp hành Trung ương Đảng sẽ họp, đến cuối tháng 2-2025, Quốc hội sẽ họp bất thường để sửa đổi một số điều luật liên quan tới tinh gọn bộ máy, sắp xếp tổ chức của hệ thống chính trị.

Tinh gọn bộ máy là câu chuyện được bàn luận sâu rộng trong xã hội, nhất là sau khi Tổng Bí thư Tô Lâm có bài viết vào ngày 5-11, với chủ đề “Tinh - gọn - mạnh - hiệu năng - hiệu lực - hiệu quả”. Tổng Bí thư khẳng định: “Cho đến nay tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị vẫn còn cồng kềnh, nhiều tầng nấc, nhiều đầu mối; hiệu lực, hiệu quả hoạt động chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ”; “Chi phí vận hành hệ thống tổ chức bộ máy lớn, làm giảm nguồn lực cho đầu tư phát triển, bảo đảm quốc phòng, an ninh, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân”.

Ngày 1-12, tại hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai tổng kết việc thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XII) một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả

Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn phát biểu khai mạc phiên họp. Ảnh: Quochoi.vn

do Bộ Chính trị, Ban Bí thư Trung ương Đảng tổ chức; khi nói về vấn đề tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, Tổng Bí thư Tô Lâm khẳng định: “Càng làm sớm càng có lợi cho dân, cho nước”.

Làm càng sớm càng tốt, bởi không thể chậm trễ hơn được nữa. Làm càng sớm càng tốt, bởi những trở ngại, nút thắt, điểm nghẽn đang tồn tại khá phổ biến, tác động hết sức tiêu cực tới sự phát triển của đất nước. Vậy thì không có lý do gì mà chúng ta không tiến hành, dù có phải chấp nhận những tổn thương, hy sinh đi nữa. Sự hy sinh, xét đến cùng, nếu xảy ra cũng chỉ là với những cá nhân, với nhóm nhỏ, với những người không thực sự không thể thiếu trong bộ máy. Tổng Bí thư Tô Lâm đã khẳng định rằng: “Muốn có một cơ thể khỏe mạnh, đôi khi chúng ta phải ‘uống thuốc đắng’, phải chịu đau để ‘phẫu thuật khối u’”. Việc tiến hành tinh gọn bộ máy đã, đang và sẽ diễn ra hết sức khẩn trương, đúng với tinh

thần “vừa chạy vừa xếp hàng”. Tuy nhiên, tất cả các phương án đều cần phải được tính đến một cách hết sức khoa học, “thấu tình đạt lý”, không gây xáo trộn mạnh đến tâm tư, quyền lợi của những đối tượng thuộc diện sắp xếp, tinh giảm...

Trở lại với phiên họp thứ 40 của Ủy ban Thường vụ ngày 10-12, khi trình bày báo cáo công tác dân nguyện của Quốc hội, Phó trưởng ban Dân nguyện Hoàng Anh Công cho biết, cử tri và nhân dân tin tưởng và đánh giá cao chủ trương đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả là rất quan trọng, quyết định, bởi mỗi khi cử tri và nhân dân ủng hộ, kỳ vọng thì công việc sẽ được tiến hành thuận lợi. Điều này càng có cơ sở mạnh mẽ hơn, khi các bước chuẩn bị cho cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy được tiến hành hết sức khoa học, bài bản, hợp lý, bắt đầu bằng việc tuyên truyền để những đối tượng, cơ quan, đơn vị trong diện sắp xếp,

sắp nhập, ngừng hoạt động, giải thể thông suốt về mặt tư tưởng, nhận thức, thấu rõ đó là cuộc cách mạng vì dân, vì nước. Tất nhiên, việc tuyên truyền sâu rộng cần được tiếp tục tiến hành thường xuyên hơn nữa, để giải tỏa những tâm tư, áp lực cho những người trong diện tinh gọn, giúp họ thoát khỏi tình cảnh “tư tưởng không thông vác bình tông cũng nặng”. Và một khi tư tưởng đã thông thì sẽ không khó trong việc thống nhất hành động.

Tất nhiên, để hành động được liền mạch, thông suốt, bảo đảm đúng lộ trình, mục đích đề ra, vấn đề bảo đảm quyền lợi cho cán bộ, công chức, viên chức, người lao động cần được tính toán thấu đáo, bảo đảm sự hợp tình, hợp lý. Về vấn đề này, chúng ta đã có những kinh nghiệm quý trong quá khứ. Ngày 17-4-2015, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 39-NQ/TW về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức. Trong phần nhiệm vụ và giải pháp mà Nghị quyết số 39-NQ/TW đề ra, có những nội dung rất quan trọng là chế độ chính sách cho những đối tượng trong diện tinh giản. Ngày 25-10-2017, Ban Chấp hành Trung ương khóa XII ban hành Nghị quyết số 18-NQ/TW một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Sau hơn 7 năm thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW, chúng ta đã đạt được nhiều kết quả tích cực, tuy nhiên vẫn còn tồn tại. Vì vậy, tổng kết việc thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW vào thời điểm quan trọng này là hết sức cần thiết.

Thêm một lần nữa, chúng ta làm cuộc tinh gọn bộ máy. Lần này, thực sự là một cuộc cách mạng thu hút sự chú ý của toàn xã hội. Trong cuộc cách mạng hợp lòng dân ấy, việc quan tâm đến đời sống của những người trong diện sắp xếp cần phải được hết sức chú ý. Tại buổi khai mạc phiên họp thứ 40 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội ngày 10-12, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Thị Thanh đề nghị báo cáo dân nguyện cần bổ sung nội dung về cơ chế chính sách hợp lý, thậm chí là phải có cơ chế thật mạnh và vượt trội so với trước đây để khuyến khích những người còn 2-4 năm làm việc có thể sẵn sàng nghỉ cho cán bộ trẻ, được đào tạo bài bản giữ lại trong hệ thống.

Những người còn 2-4 năm làm việc sẵn sàng nghỉ với cơ chế thật mạnh và vượt trội, cũng đồng nghĩa với việc không ít người sẽ về hưu sớm. Hưu sớm, nghỉ việc trước tuổi có lẽ cũng là một trong nhiều giải pháp sẽ được triển khai, khi Quốc hội sẽ họp bất thường để sửa đổi một số điều các luật liên quan tới tinh gọn bộ máy, sắp xếp tổ chức của hệ thống chính trị vào tháng 2-2025. Và chắc hẳn, khi có cơ chế thật mạnh và vượt trội so với trước đây, đáp ứng nguyện vọng chính đáng của những người trong diện sắp nhập, đơn vị kết thúc hoạt động sẽ là một trong những yếu tố quan trọng để thực hiện thành công cuộc cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy, tạo tiền đề, bệ đỡ, trợ lực quan trọng cho đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

N.T.T

Nghĩ

HÀM CHÂU

Giữa dòng xe hối hả, một hình ảnh quen thuộc lần nữa khiến tôi bối rối: đứa trẻ ngồi trên yên xe, mắt dán chặt vào màn hình điện thoại. Ánh sáng xanh hắt lên gương mặt non nớt đang say sưa, tách biệt hoàn toàn khỏi thế giới xung quanh: không khí phố phường, những cuộc trò chuyện, thậm chí cả khoảnh khắc gia đình gần gũi nhất. Thoạt nhìn, câu chuyện này có vẻ như lát cắt nhỏ của đời sống hiện đại nhưng lại là lời cảnh báo âm thầm về cách công nghệ đang định hình tâm trí trẻ em.

Nhiều bậc cha mẹ viện cớ rằng họ cho con sử dụng thiết bị điện tử thông minh vì bận xử lý công việc, hay mong muốn con yên tĩnh, không quấy phá. Những lý do ấy, dù hợp lý hay không vẫn có thể du di chấp nhận khi ở nhà, trong một không gian kiểm soát được. Nhưng ngay cả trên đường đi, giữa dòng xe cộ chen chúc, đứa trẻ vẫn được tùy nghi sử dụng thiết bị thoại thì cần phải suy ngẫm sâu hơn về việc điều này đang định hình tâm trí của trẻ ra sao?

Cảnh tượng ấy, tuy quen thuộc đến mức bình thường hóa, lại khiến tôi bận lòng sâu sắc khi nhớ đến cụm từ vừa được Từ điển Oxford chọn làm từ của năm 2024: “suy thoái

Cảnh báo từ ánh sáng xanh

não” (brain rot) - sự suy giảm trí tuệ và sức khỏe tinh thần do tiêu thụ quá mức những nội dung vô bổ, độc hại trên môi trường số. Khái niệm này không chỉ là một hiện tượng mà còn là hồi chuông cảnh tỉnh về cách chúng ta, đặc biệt là trẻ em, đang bị cuốn vào cơn lốc của thông tin bề nổi và rác thải số.

Đối với trẻ nhỏ, “suy thoái não” không phải là vấn đề của tương lai mà là nguy cơ hiện hữu. Trẻ em ngày nay được sinh ra và lớn lên giữa màn hình, không gian ảo đã trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống. Nhưng điều gì xảy ra khi thế giới ấy không được quản lý đúng cách? Những video ngắn kéo dài vài giây, những nội dung màu mè nhưng rỗng tuếch, những trào lưu gây cười vô thường vô phạt - tất cả tạo nên một dòng chảy thông tin liên tục, không để tâm trí có cơ hội ngơi nghỉ. Công nghệ số không chỉ đơn thuần “đánh cắp” thời gian mà còn lấn chiếm vùng đất tưởng tượng, nơi tư duy sáng tạo và cảm nhận sâu sắc đáng lẽ được gieo mầm. Trẻ em không chỉ mất đi niềm vui khám phá mà còn đánh đổi cả tiềm năng phát triển trí tuệ.

Nguy hiểm hơn, trong không gian số, ranh giới giữa thông tin lành mạnh và nội dung độc hại rất mong manh. Chỉ một cú nhấp chuột, trẻ em có thể tiếp cận những hình ảnh, video không phù hợp lứa

tuổi, từ bạo lực, ngôn từ kích động đến những ý tưởng lệch lạc về giá trị cuộc sống. Thời gian qua, nhiều trẻ đã bị cuốn vào các trào lưu như: uống nước ngọt siêu to khổng lồ, dội nước đá lên người, “bắt pen”... Mặc dù chuyên gia y tế đã cảnh báo về những hệ quả sức khỏe nghiêm trọng cũng như tiềm ẩn nguy cơ tử vong nhưng nhiều bạn trẻ thiếu nhận thức hay bởi áp lực muốn nổi bật vẫn bất chấp làm theo. Đây không còn là nguy cơ tiềm tàng mà là thực tế nhiều phụ huynh đã phải đối mặt. Tuy nhiên, thay vì nhìn nhận và kiểm soát, không ít người lớn vẫn tiếp tục phó mặc con trẻ cho thiết bị thông minh như một giải pháp tạm thời để có được sự yên tĩnh.

Câu hỏi đặt ra là: Làm thế nào để phá vỡ vòng xoáy này? Trong kỷ nguyên số, việc bảo vệ trẻ em khỏi những tác động tiêu cực của công nghệ đang trở thành cuộc chiến toàn cầu. Các quốc gia đang dần nhận thức được mức độ nguy hiểm mà không gian ảo có thể gây ra cho thế hệ trẻ, và những giải pháp can thiệp mạnh mẽ đã bắt đầu được triển khai. Úc vừa qua đã cho thế giới thấy một bước đi cực kỳ quyết liệt khi thông qua quy định cấm trẻ dưới 16 tuổi sử dụng mạng xã hội. Đây không chỉ là một văn bản pháp lý đơn thuần mà còn là một thông điệp mạnh mẽ về trách nhiệm của các công ty công nghệ trong việc

bảo vệ trẻ em. Theo đó, các doanh nghiệp phải xây dựng các giải pháp kỹ thuật để ngăn chặn người dùng chưa đủ tuổi truy cập các dịch vụ truyền thông xã hội. Mức phạt cho những công ty không tuân thủ lên tới gần 50 triệu đô-la Úc, một con số đủ lớn để buộc các ông lớn công nghệ phải nghiêm túc.

Tại Việt Nam, hướng tiếp cận có phần khác biệt nhưng không kém phần quyết liệt. Quy định quản lý trò chơi điện tử mới ban hành đã đặt ra những giới hạn cụ thể về thời gian sử dụng cho người dưới 18 tuổi. Mỗi tài khoản chỉ được phép chơi một game 60 phút mỗi ngày, với tổng thời gian sử dụng không vượt quá 180 phút. Đây là nỗ lực nhằm kiểm soát việc nghiện game và bảo vệ sức khỏe tinh thần của trẻ em.

Tuy nhiên, những quy định pháp lý chỉ là một phần trong giải pháp toàn diện. Vai trò của gia đình, nhà trường và toàn xã hội là vô cùng quan trọng. Phụ huynh đóng vai trò quan trọng nhất trong việc định hình thói quen tiêu thụ nội dung của trẻ em. Tuy nhiên, điều đó không đồng nghĩa với việc cấm đoán tuyệt đối - một cách tiếp cận dễ phản tác dụng. Thay vào đó, phụ huynh cần đồng hành, định hướng và chọn lọc nội dung phù hợp. Trẻ em cần được dạy cách phân biệt nội dung giá trị và vô nghĩa, học cách kiểm soát thời gian sử dụng màn hình và biết rằng thế

giới thật ngoài kia vẫn là nơi chứa đựng những điều kỳ diệu nhất.

Ngoài ra, xã hội cũng cần chung tay giảm thiểu tác động của “brain rot”. Các nền tảng mạng xã hội cần có trách nhiệm hơn trong việc kiểm duyệt nội dung, đặc biệt với những đối tượng người dùng trẻ tuổi. Chính phủ và các tổ chức giáo dục nên xây dựng các chương trình nâng cao nhận thức, giúp trẻ em và gia đình hiểu rõ về rủi ro của việc sử dụng công nghệ không kiểm soát. Sự chung tay của toàn xã hội là chìa khóa. Chỉ khi gia đình, nhà trường, các tổ chức giáo dục và cộng đồng cùng hợp lực, chúng ta mới có thể xây dựng một môi trường số an toàn, lành mạnh cho trẻ em.

Quay trở lại ánh mắt mê mải của đứa trẻ giữa dòng xe tấp nập, tôi chợt nghĩ: liệu trong tâm trí non nớt ấy, hình ảnh trên màn hình có thực sự đẹp đẽ và ý nghĩa hơn khoảng khắc đời thường xung quanh? Trong thế giới hiện đại, công nghệ là công cụ hữu ích, nhưng nếu không cần trọng, nó có thể trở thành cái bẫy ngọt ngào nhấn chìm cả một thế hệ. Trẻ em, hơn ai hết, cần được bảo vệ khỏi cái bẫy ấy - để tâm hồn và trí tuệ được phát triển trọn vẹn. Và mỗi chúng ta đều có trách nhiệm trong việc bảo vệ thế hệ tương lai khỏi những nguy cơ từ thế giới số!

H.C

CHÚT NHỚ MÙA ĐÔNG

HUYỀN ĐỨC MINH

Mùa đông giờ thành mùa thời trang, nhiều người mong tới mùa đông để được lên cánh, để được sắc màu thương hiệu. Đó là sự thay đổi sâu sắc sau năm sáu mươi năm với biết bao gian khổ mới có được...

Y thức về mùa vụ thường không rõ bằng cảm nhận về thời tiết, mưa nắng, dầu ai cũng biết rằng mùa xuân hoa nở, mùa hè oi nóng, mùa thu mây thắm ngang trời, còn mùa đông thì ẩm ướt và giá lạnh. Tùy theo vùng miền và mức sống mà mỗi người có ấn tượng về mùa đông khác nhau.

1.

Có nhiều chuyện tưởng đơn giản nhưng đến một thời điểm nào đó mình mới biết tường tận. Khi ra ở miền Bắc tôi mới hiểu sự khác nhau của các loại mưa: mưa phùn, mưa rào; còn lạnh và rét thì mãi sau này tôi mới phân biệt được, nhất là lúc không khí lạnh tràn về, rét đậm khác với rét hại... Hồi mới lớn, trong cuốn sổ chép thơ tôi nắn nót "Bữa nay lạnh mặt trời đi ngủ sớm" cũng chẳng mấy để ý bởi đó chỉ là câu mượn cố để nói điều chính yếu "Anh nhớ em anh nhớ lắm em ơi" của nhà thơ tài hoa bậc nhất Xuân Diệu. Đó là thơ phú chứ cuộc sống thì những ngày mùa đông tuổi nhỏ của tôi phần lớn là ký ức buồn.

Hồi nhỏ nhà tôi nghèo lắm, trước khi mùa mưa đến công việc lo nhất của cha tôi là đánh tranh dơi lại mái nhà. Nhà dột được xếp vào loại một nhất nhì trên đời, cảnh lấy mấy thùng thiếc hứng nước mưa cứ như một ám ảnh. Cũng lạ là hồi mới bảy, tám tuổi nhưng có nhiều chuyện mình nhớ như in. Mùa đông, trời u ám và mưa nhiều ngày, từ nhà đến trường làng phải qua mấy cánh đồng, đường đi học bùn nhão và trơn như bôi mỡ. Mẹ tôi thường dặn mang tờ và mấy ngón chân đi phải biết "bấm" vào đất, chuyện bị trượt lấm lem bùn không hiếm. Lớp vở lòng của tôi là một ngôi trường mái lá dưới lùm tre, hiệu lệnh là chiêng keng làm bằng nửa thanh tà-ve't đường xe lửa treo tòng teng trên gốc tre già bên cổng. Người thầy giáo già quấn chiếc khăn len giữa những cơn mưa nắn nót cho chúng tôi bài tập viết, lũ học trò chúng tôi tự "chấm" bắt lỗi nét đậm, nhạt mà nhớ suốt đời.

Nhà có ba anh chị em. Anh cả lớn hơn tôi tám tuổi và chị hơn tôi bốn, các anh chị đi làm xa tận ngoài Hàn (Đà Nẵng), còn tôi một mình ở nhà, lấu lấu cả nhà sum họp. Tôi nhớ, lúc trời chạng vạng trước khi ăn cơm tối chị hay bắt tôi đứng trên một tảng đá tảng, vốn là con đội cột nhà hồi trước, chị múc nước và kỳ các kê chân dính bùn của tôi.

Y thức về mùa vụ thường không rõ bằng cảm nhận về thời tiết, mưa nắng, dầu ai cũng biết rằng mùa xuân hoa nở, mùa hè oi nóng, mùa thu mây thắm ngang trời, còn mùa đông thì ẩm ướt và giá lạnh.
Ảnh: TƯỜNG HỒNG DƯƠNG

Mùa đông ngày xưa nó lạnh hơn bây giờ? Cũng có thể do biến đổi thời tiết, do hiện tượng đất trời gì đó, nhưng tôi vẫn tin rằng do ngày đó áo quần không đủ mặc. Giữa cái lạnh căm căm mà vẫn phải phong phanh cái áo sơ mi cũ, nên nó lạnh hơn cả cái lạnh đất trời, lại thêm cái thiếu ăn nữa, thường là ăn không đủ no. Người ta nói càng đói thì càng thấy lạnh và càng lạnh thì càng đói, cái vòng lẩn quẩn lạnh - đói ấy là điển hình cho thuở chiến tranh và nghèo khó.

Sau này tôi đi không biết bao nẻo đường trong đời, nhưng những đêm gió thốc đứng cho chị kỳ kê chân ngày ấy không bao giờ tôi quên được.

Nhà ngày trước không có chăn, để cho ấm cha tôi lót hai cái tranh rạ dưới giường, đó là cái "nệm" đầu tiên trong đời, còn đắp là một chiếc chiếu. Chiếu ngắn nên thường phải có cuộc cạnh tranh giữa đầu và chân, nếu ấm phần trên thì hai chân bị lạnh, mẹ tôi bảo trước khi ngủ lấy vôi bôi lòng bàn chân để phòng gió. Chẳng hiểu có phải vì vậy hay do hơi ấm của

cha mà tôi vượt qua những mùa đông lạnh cóng ấy.

2.

Tháng Mười mưa rả rích suốt tháng, chuyện nước lụt trắng nhà là bình thường mỗi năm khi mùa đông về. Mưa và lạnh, lạnh thấu xương, đi học hai hàm răng run đánh vào nhau căm căp. Nghĩ tới tháng Mười là bao nhiêu rét mướt tràn về, thương nhất là mẹ tôi vẫn ngày ngày ra ruộng, hết cấy là tới cào cỏ, câu bán mặt cho đất bán lưng cho trời lớn lên mới thấm thía, chứ hồi nhỏ mấy ai hiểu sự cơ cực một đời

của mẹ. Mùa hè cũng như mùa đông tôi chưa một lần thấy mẹ mặc áo mới, cứ chiếc áo cánh, quần thường ống cao ống thấp, lúc nào cũng thấy tất bật. Vậy mà lúc nào cũng lo cũng chăm thẳng con trai út là tôi. Tôi thương mẹ nhất trên đời.

Năm sáu sáu có hai việc tôi không bao giờ quên. Tháng Tám mẹ đau một trận rụng hết tóc, tôi được cha sai qua làng trên Bình Trị rước ông Tư Tế là thầy thuốc đông y của làng, bắt mạch xong được bố mấy thang thuốc bắc. Mẹ nằm liệt cả tháng, mẹ nói không nổi. Bung đồ mẹ đi giặt mà nước mắt tôi cứ ngân ngán, tôi sợ mẹ bỏ tôi. Nhìn mẹ thều thào chén thuốc tôi dứt từng muỗng mà cứ sợ mẹ không qua khỏi. Chiến tranh lan tới quê tôi ngày một ác liệt, vừa gượng dậy sau trận đau nặng, tháng Mười mẹ lại trúng đạn bị gãy chân. Ai đó cho mượn chiếc võng và làng xóm khiêng mẹ xuống bệnh xá ở Vĩnh Điện, tôi leo đèo mẹ lạnh vết thương, lưng thừng đi lại được, người khô đét. Ngày ra viện hai mẹ con tíu tít về quê. Ra khỏi cổng nhà thương, có bà bán đậu hủ, mẹ nghỉ chân và gọi đậu hủ. Mẹ chỉ mua một chén cho tôi "con ăn đi". Tôi nào biết mẹ không đủ tiền để mua hai chén, dù mẹ lúc ấy là người cần "bồi dưỡng" hơn tôi. Suốt đời tôi không quên chén đậu hủ Vĩnh Điện ấy.

Mùa đông ngày xưa nó lạnh hơn bây giờ? Cũng có thể do biến đổi thời tiết, do hiện tượng đất trời gì đó, nhưng tôi vẫn tin rằng do ngày đó áo quần không đủ mặc. Giữa cái lạnh căm căm mà vẫn phải phong phanh cái áo sơ mi cũ, nên nó lạnh hơn cả cái lạnh đất trời, lại thêm cái thiếu ăn nữa, thường là ăn không đủ no. Người ta nói càng đói thì càng thấy lạnh và càng lạnh thì càng đói, cái vòng lẩn quẩn lạnh - đói ấy là điển hình cho thuở chiến tranh và nghèo khó. Trong các cái thèm trên đời, thèm ăn là khổ nhất, cái chữ "ngó miêng" sao mà chua chát. Cái thèm ăn nó ướp lấy tuổi thơ tôi, trừ những lần anh tôi kéo cá ngoài ruộng rập, những ngày mùa đông ấy có khi cá ăn không hết, chứ còn lại là triển miên những bữa cơm ghế khoai khô ăn với mắm. Sau này khi có bột ngọt có lần mẹ nói "Có bột ni nấu với lá tre nó cũng ngon". Mẹ chẳng bao giờ nghĩ rằng câu nói bất chợt ngày xưa ấy thành lời động viên cho tôi, như một lời nhắc khôn người về sự ngon dở cuộc đời.

3.

Mẹ tôi có tay làm mắm và muối dưa cải rất ngon, mỗi năm mẹ có hai việc không thể thiếu: làm một chum tương để ăn chay và một hủ mắm, chay mặn đều do một tay mẹ làm, và món nào cũng ngon. Mắm có khi là cá cơm và nhiều lần là cá nục, tôi nhớ cảnh làm mắm là vì hàng xóm ngày ấy hay "rước" mẹ tới muối dùm, mẹ mát tay nên mắm không có giòi và không bị "đứt chân". Một hủ mắm là cả một triển vọng mùa đông yên tâm no đói, mẹ hay nhìn hủ mắm vừa muối xong như bày giờ tôi viết xong một bài báo. Cảm giác bình yên dầu tháng Mười mưa gió. Những bữa cơm đạm bạc mà ngon lạ lùng, cơm vừa cạn mẹ lấy vại con mắm nục bỏ mấy hột tiêu rồi chửi lên... hình như cái mặn cái cay không chỉ đưa cơm mà còn góp vào chống cái lạnh nữa.

Còn một món mà con cháu giờ hay nhắc là dưa cải, thứ rau cứu đói mà hầu như nhà nào cũng có. Sau Giêng Hai vườn cải cây nào cây nấy ú nụ, mẹ đem phơi và muối nguyên cây. Tới mùa đông nó chín vàng tươi, sau khi cắt đoạn và vắt khô, mẹ giữ ra đĩa, dưa cải ấy mà chấm với nước mắm bỏ chút ớt bột, nó ngon tái tê cảnh lá. Còn nhớ những bữa chiều nghỉ học, tôi ra ngoài đồng với cái cần câu trảy dài thườn thượt, bữa nào may mắn có được vài con cá rô, tràu cũng đem về mẹ nướng dầm nước mắm gừng, sơn hào hải vị chẳng thấm vào đâu so với con cá rô đồng nướng ngày xưa ấy.

Mùa đông giờ thành mùa thời trang, nhiều người mong tới mùa đông để được lên cánh, để được sắc màu thương hiệu. Đó là sự thay đổi sâu sắc sau năm sáu mươi năm với biết bao gian khổ mới có được. Ngày nay mắm cá nục nguyên con chưng tiêu hột ít ai còn thích, dưa cải vẫn giòn thơm trên mâm nhưng ta có nhiều lựa chọn hơn. Một mâm cơm ngon là trên mâm có nhiều thứ để chọn, để gắp. Trong tủ áo quần của tôi cũng không ít đồ nhưng tôi thường hay mặc đồ cũ, chiếc sơ mi đầu tiên tôi may từ tháng lương đầu tiên đi làm trong đời bây giờ tôi vẫn giữ. Rất nhiều khi đứng trước mâm cơm tôi hay nhớ về mẹ, có miếng chi ngon lòng cứ bản thân: Phải chi còn mẹ, mẹ ăn miếng thịt kho này với con, mẹ mặc chiếc áo mới này của con vừa mua cho mẹ.

H.Đ.M

Món ăn gọi thương, gọi nhớ

TƯỜNG VY

Dường như để xoa dịu, an ủi những ai trót yêu cái rét buốt, gió lạnh, mưa phùn, những món ăn ngày đông như là thức quà mà đất trời ban tặng. Bởi chỉ khi thưởng thức dưới tiết trời se lạnh thì hương vị đọng lại sẽ chẳng có gì trên đời sánh bằng.

Mùa đông đang chạm ngõ khắp phố phường, các món ăn như bún bò, khoai nướng, bắp nướng, trứng gà nướng, bánh xèo... như được ghi nhớ sẵn trong tâm trí bất kỳ ai. Đôi khi món ăn có thể làm nên câu chuyện của ai đó về hồi ức khó quên, vì vậy, họ chọn thưởng thức để thỏa lòng giác quan cũng như gọi thương gọi nhớ những kỷ niệm một thời.

Mấy hôm nay phố vào đông, khi màn sương sớm còn đọng lại trên những tán lá ven đường, tôi ghé đến quán bún Cùi nằm trên đường Phan Huy Chú (phường An Hải Tây, quận Sơn Trà) thưởng thức món ăn thân thuộc. Có lẽ, nhiều người thắc mắc, bún bò ăn cả bốn mùa, nhưng với tôi, ăn bún bò vào mùa đông, nó có hương vị riêng...

Nhắc đến bún bò, ai cũng nghĩ đến mảnh đất xứ Huế kinh kỳ, nhưng ở thành phố biển cũng có quán bún bò do chính tay người xứ Huế nêm nếm. Bên nồi nước dùng được nong làn khói và cay xè mùi củi, chị Phan Thị Thu Trinh (30 tuổi), con

Những ngày đông về, các bạn trẻ nhâm nhi món ăn vặt "dân dã" bắp nướng, khoai nướng nơi góc phố nhỏ. Ảnh: T.V

chủ quán bún Cùi bày tỏ, gia đình gốc ở phường An Cựu (thành phố Huế) và có truyền thống nấu bún bò. Trước kia, mẹ chị làm nhiều ngành nghề và sau này dần kế truyền món bún bò từ hai người chị gái. Đến nay, quán bún Cùi có tuổi đời hơn 25 năm, sở dĩ có tên bún Cùi bởi quán dùng củi để nấu nhằm tăng hương thơm lẫn mùi vị. Quán không có công thức riêng, chỉ dùng nguyên liệu tươi ngon và nấu bằng cả tấm chân tình của người đứng bếp. Nấu bún củi mùa hè rất nóng nhưng đổi lại mùa đông thì cực kỳ ấm, chắc vì điều này mà thông thường, quán bán 70-80kg bún nhưng đến mùa đông lên đến 120kg. Có lẽ, vì tiết trời lạnh nên khách hàng ăn ngon hơn, hương vị cũng

tăng thêm bội phần khiến họ thêm yêu, thêm thích. "Hàng ngày, tôi và mẹ thức dậy chuẩn bị nguyên liệu từ 1 giờ sáng. Sơ chế xong và hầm nước dùng trong vòng 3 giờ đồng hồ là bắt đầu bán. Có thể nói, sử dụng củi nên nóng và cực hơn dùng điện hay dùng than tổ ong bởi người nấu phải ngồi canh lửa liên tục để bớt củi và thêm củi khi cần. Ban đầu, phải hầm lửa lớn, về sau giảm nhỏ và để đến khi đạt yêu cầu. Nếu để quá lửa hoặc nhỏ lửa, nổi bún sẽ không đúng như hương vị mong muốn. Vất vả, nhưng chỉ cần khách gật đầu sau khi dùng là chúng tôi lại tiếp thêm động lực", chị Trinh vui vẻ nói.

Tôi cảm nhận, ăn bún bò Cùi vào buổi sớm mùa đông như thức quà mà

đất trời ban tặng. Tô bún đến tay khách hàng khói bốc nghi ngút, đầy đặn mà thơm tất, bún mềm mà không nát, nước dùng đậm vị nhưng không quá gắt kèm rau sống, ớt, chanh, hành dấm. Mỗi khi ăn bún khoe mắt bỗng cay xè vì hương thơm của củi lan tỏa vào từng thớ thịt. Một hương thơm quê nhà khó lòng tìm thấy giữa phố xá thị thành, ấy vậy mà ở bún Cùi giúp tôi quay về tuổi thơ bên bếp củi với bà, với má của những ngày mùa đông rét mướt.

Giống tôi, anh Trần Quang Vinh (40 tuổi, phường Hòa Hải, quận Ngũ Hành Sơn) chia sẻ, nhà xa nhưng ngày nào cũng ghé quán bún Cùi để thưởng thức. Anh nói, ăn bún bò ở nhiều nơi nhưng khi đến bún Cùi, có lẽ, chủ quán đã thay đổi hương vị để phù hợp khẩu vị chung nên anh cảm nhận nước bún thanh, trong, cảm giác không quá đậm mà rất vừa vặn từ khi bắt đầu cầm đũa cho đến kết thúc. Anh cho rằng, để có món ăn "bắt miệng" khách hàng, không chỉ một mà hàng trăm, thậm chí tồn tại gần nửa đời người, chủ quán phải nghiên cứu kỹ cách chế biến và dành tâm huyết rất lớn vào từng tô bún.

Ngày cuối tuần, dạo quanh trên phố những quán quen ven đường từ bao giờ đã đặt những lò than nóng đượm hồng nào khoai lang nào bắp, trứng gà... cùng nước mắm, dầu hành, bột ớt thơm lừng theo gió cả một góc đường. Chắc hẳn, những món ăn vặt "dân dã" này đang ngầm báo hiệu mùa đông đã về. Trò chuyện cùng tôi khi tay còn cầm chiếc quạt nan và bận rộn trở mặt những trái bắp vàng ươm cháy xém, chị Nguyễn Thị Hương,

Sắc màu thời trang

NHÂN HÒA ANH

Với nhiều người, mua sắm thời trang mùa đông cũng là cái thú. Chẳng thế mà, mỗi độ bước qua tháng cuối năm, khi những đợt gió se lạnh thổi về cũng là lúc nhiều điểm kinh doanh, khu chợ lại bày bán những sản phẩm thời trang đông thu hút lượng lớn khách đến mua sắm.

Đà Nẵng những ngày này chưa cảm nhận rõ rệt cái lạnh mùa đông, hàng quầy kinh doanh thời trang đông dường như vẫn chưa có dấu hiệu rục rịch của sự chuyển mùa. Ở những tuyến phố thời trang lớn như Lê Duẩn, Phan Châu Trinh, Hoàng Diệu, Điện Biên Phủ, Hùng Vương, Nguyễn Văn Linh... các cửa hàng vẫn treo những bộ cánh của mùa thu. Anh Nguyễn Điển (chủ shop thời trang Lana, 226 Lê Duẩn) nói rằng, năm nay, mặt hàng thời trang đông không phong phú như năm ngoái, số lượng nhập về cũng không nhiều do trước đó được dự báo thời tiết Đà Nẵng sẽ không quá lạnh. Dẫu vậy, shop của anh vẫn bảo đảm có đủ các sản phẩm thời trang đông như áo quần làm bằng chất liệu nỉ, váy áo len, tất, găng tay đủ sắc màu, kích thước để cung

ứng cho khách hàng. "Thời trang đông năm nay vẫn là những mẫu mã quen thuộc, không có nhiều chuyển biến về chất liệu cũng như kiểu dáng so với các năm trước", anh Điển nói.

Nói đến thời trang mùa đông, không thể không nhắc đến các mặt hàng có sức tiêu thụ mạnh như các loại tất quăn, găng tay, khẩu trang, mũ, nón giữ ấm các loại. Tại shop Hoa Giáo (đường Lê Duẩn), thời gian này đã bày bán nhiều sản phẩm, mặt hàng mùa lạnh. Những sản phẩm được người dân yêu thích nhất, mua sắm nhiều nhất phải kể đến như găng tay giữ ấm, khăn choàng... Mỗi sản phẩm có mức giá dao động từ vài chục đến hàng trăm ngàn đồng. Chị Lê Nguyễn Hà Tiên (40 tuổi, kinh doanh mặt hàng thời trang ở chợ Mới) cho biết, năm nay sản phẩm giữ ấm

số lượng về không nhiều như năm ngoái, mỗi mẫu mã quây chỉ nhập về vài chục bộ.

Thời gian đang nhích từng bước để sang năm mới 2025, nhưng dường như mùa đông vẫn là điều còn nằm trong mong ngóng của nhiều người. Mùa đông không chỉ là mùa của cái lạnh, của sự vội vã với biết bao lo toan khi phía trước là cái Tết cổ truyền dân tộc cận kề, với những kế hoạch phải hoàn thành trước khi kết thúc năm cũ. Thế nhưng đây cũng là mùa của tình thân, mùa để các thành viên trong gia đình, họ hàng gần gũi, chia sẻ với nhau nhiều hơn. Chị Trần Việt Hà (31 tuổi, ở đường Núi Thành, quận Hải Châu) bày tỏ, trong bốn mùa, chị thích nhất mùa đông bởi cảm giác se lạnh khiến mọi người như xích lại gần nhau hơn, chia sẻ với nhau nhiều hơn. Mấy năm nay, gia đình chị còn duy

Dẫu không quá đa dạng như mùa hè, thời trang đông ở thành phố ven sông Hàn vẫn mới mẻ và thanh lịch đáp ứng nhu cầu của người dân. Ảnh minh họa

trì hoạt động thiện nguyện, quỳn góp áo quần ấm với mong muốn giúp người nghèo, người miền núi xa xôi có một mùa đông ấm áp. Còn với anh Duy Ngọc (30 tuổi, ở đường Ngô Quyền, quận Sơn Trà), tuy không có thói quen mua sắm như đám chị em nhưng lại cảm nhận được cái lạnh của mùa đông những buổi sớm mai ngồi nhâm nhi ly cà phê vỉa hè cùng đám bạn, thuở còn nhỏ thì đó là cảm giác đạp xe chạy băng băng

qua những con phố trong cơn gió ngược để cảm nhận thật rõ cái tê buốt thốc vào mặt. Ở tuổi 75, cụ bà Lê Thị Hiến (ở đường Hoàng Diệu, quận Hải Châu) nhớ nhất vẫn là những ngày đông rét mướt, khi cả gia đình tập kết ra Bắc. Lúc ấy, để giữ ấm mỗi người trong gia đình được sắm một chiếc áo chăn bông, cả nhà ngồi quây quần bên bếp lửa để được sưởi ấm bởi từng đốm than hồng. Chiếc áo chăn bông như một sản phẩm thời trang

chủ quán bắp nướng và khoai nướng trên đường Núi Thành (phường Hòa Cường Bắc, quận Hải Châu) hồ hởi nói, tranh thủ ngày cao điểm, chị và chồng tất bật chuẩn bị từ lúc 2 giờ chiều, nướng dần để kịp bán vào buổi chiều tối. Đến nay, chị bán được 5 năm nên hiểu khách chuộng nhất là loại khoai mật và bắp nếp nướng. Tuy nhiên, để đa dạng khẩu vị của khách, chị vẫn sử dụng thêm bắp Mỹ. Bởi có người thích ăn bắp nướng mềm, có người thích ăn cứng, tùy theo yêu cầu của khách, chị sẽ có cách nướng riêng. Những năm gần đây, ngoài bắp và khoai, chị thêm vào thực đơn món trứng gà nướng thu hút khá đông khách hàng bởi lạ miệng khi ăn kèm cùng rau răm và nước chấm chanh ớt chua ngọt. Tất cả nguyên liệu từ bắp, khoai, trứng gà, chị đều đặt mỗi uy tín ở tỉnh Quảng Nam để bảo đảm chất lượng.

Khi tôi hỏi cách nướng, chị Hương như hiểu ý tôi bèn cười nói, trứng gà nướng khá nhanh khoảng mười phút, riêng bắp, khoai nướng lâu hơn mất hai mươi phút và phải để than không quá nóng, nếu không sẽ bị cháy bên ngoài, sượng bên trong. Vì vậy, tiết kiệm thời gian cho khách, chị sẽ nướng theo hai bước, bước đầu hong qua lửa để khoai giữ nhiệt độ trước, bước hai, sẽ nướng lửa nhỏ để khoai tươm mật, mềm mịn, bắp cũng tương tự. Ngoài bắp được nướng sẵn qua lửa, chị vẫn để bắp và khoai tươi, khách hàng có thể chọn để nướng trực tiếp, tuy nhiên, sẽ mất thời gian khá lâu.

Nhìn những củ khoai tươm mật và bắp nướng nóng hổi tôi bồi hồi nhớ về tuổi thơ những mùa giáp hạt và ngày đông lạnh giá. Ngày đó bắp và khoai là hai loại thực phẩm được má trữ sẵn trong chái bếp nhỏ, và cứ như thế, bắp và khoai đi dạt chúng tôi qua những mùa mùa đông giáp hạt. Để rồi, bây giờ, những ngày đông đến, trong tôi dội lại muôn vàn ký ức về hình ảnh gia đình sum vầy bên bắp, bên khoai của một thời nghèo khó nhưng hạnh phúc thì đong đầy.

T.V

đông đặc trưng của người miền Bắc. Đến khi chuyển về Đà Nẵng sinh sống, cảm giác mùa đông không còn rõ nét, có chăng chỉ vài cơn gió lạnh lướt lách qua từng lần áo nhưng cái cảm giác rét buốt thì đúng là lâu lắm rồi cụ Hiên chưa từng có lại.

Trong tâm thức của người Việt, có lẽ chỉ có miền Bắc mới thực sự có mùa đông. Mùa đông như một thứ "đặc sản" của vùng đất này những khi thời tiết chuyển lạnh, nhiệt độ giảm sâu. Mà như thế để tả thật đúng, cảm thật đúng về cái lạnh ở miền Bắc, người ta vẫn hay dùng từ rét. Cái rét ngọt như cắt, chích những mũi kim tê tái qua da, mặc áo mỏng dễ bị những cơn rùng mình run rẩy lan khắp khi những cơn gió ù thổi qua. Nhà văn Thạch Lam, ở tác phẩm "Gió lạnh đầu mùa" đã miêu tả về mùa đông ở miền Bắc, mùa đông ở Hà Nội, đó là cái lạnh cắt da cắt thịt, cái lạnh đến môi tím tái lại và "hầm rắng đập vào nhau lộp cộp". Người Đà Nẵng, như tôi được biết, gần 20 năm nay, có lẽ chưa từng trải qua một mùa đông như thế mùa đông mà nhà văn Thạch Lam miêu tả, có chăng, là cảm giác mỗi sáng sớm thức dậy phải choàng thêm áo khoác nhẹ trước khi bước ra khỏi phòng để tránh cơn gió ngược, là phải mang thêm đôi tất chân để đi vào giấc ngủ sâu khi nhiệt độ ngoài trời ban đêm có lúc hạ xuống còn 15-16°C; là những ngày nhìn ra phố thấy dòng người đi lại càng có vẻ vội vã hơn như để chạy trốn những cơn gió lạnh lướt qua lớp áo dày, ấm. Dầu không quá đa dạng như mùa hè, thời trang đông ở thành phố ven sông Hàn vẫn mới mẻ và thanh lịch đáp ứng nhu cầu của người dân.

N.H.A

Cà phê phố ngày mưa

XUÂN SƠN

Người Đà Nẵng, như nhiều nơi khác ưa thích cảm giác nhâm nhi cà phê vào mỗi sáng. Trong những ngày đông se lạnh này, xuống phố, gặp gỡ bạn bè, người thân và thưởng thức ly cà phê nóng hổi là trải nghiệm đầy cảm xúc cho mọi thế hệ. Ly cà phê có thể gắn với những câu chuyện ký ức hay đôi khi chỉ là thói quen thường nhật.

Uống cà phê mùa đông là trải nghiệm quen thuộc của người Đà Nẵng.

Ảnh: XUÂN SƠN

Tim một góc "trốn" cái lạnh

Sáng đầu tuần mưa lâm râm, anh Trần Văn Hoàng Dũng (phường Hòa Cường Bắc, quận Hải Châu) cùng hai người bạn chọn một góc quen tại quán cà phê Long nơi ngã tư Lê Lợi - Quang Trung để hàn huyên và ngắm phố. Năm nay 39 tuổi, với anh Dũng, đây là mùa đông thứ 30 anh gắn bó với quán cà phê này như một phần tuổi trẻ.

"Tôi theo cha ra quán Long uống cà phê từ ngày còn bé. Hồi ấy gọi là đi cà phê cho... oai chứ trẻ con chỉ được cha cho uống sữa. Cha sợ tôi viêm họng nên mùa đông là gọi sữa nóng, có lúc pha chút cà phê cho dậy vị. Đến khi trở thành học sinh Trường THPT Phan Châu Trinh cũng quen với hương cà phê thơm bay ngang đường Lê Lợi trong mỗi buổi sáng đạp xe đi học. Rồi khi tôi đi làm, Long cũng là nơi quen thuộc để tìm sự tĩnh táo đầu ngày trước khi bắt đầu 8 tiếng nơi công sở hay gặp gỡ bạn bè", anh kể lại.

Trong cảm nhận của anh Dũng, hương vị cà phê ấm nóng mùa đông và sự náo nhiệt đầu ngày ở cà phê Long không thay đổi trong mấy chục năm qua, dần trở thành không khí thân quen của nhiều thế hệ người Đà Nẵng, từ thanh niên, trung niên cho đến người lớn tuổi: "Thành phố có nhiều quán cà phê mới với không gian đẹp, rộng rãi và menu đa dạng hơn, nhưng tôi và gia đình, bạn bè vẫn thường xuyên đến Long bởi ở đây có sự thân quen. Có những bác, chú cùng thế hệ với cha tôi vẫn có mặt ở đó, với ly cà phê trên chiếc bàn gỗ như nhiều năm về trước..."

Không khí mùa đông ở cà phê Long gợi tôi nhớ về Tùng - quán cà phê nổi tiếng giữa Khu Hòa Bình tại Đà Lạt (Lâm Đồng), nơi lưu dấu một thời của những bậc tài hoa như Bùi Giáng, Trịnh Công Sơn, Lê Uyên Phương... Trải qua nhiều năm tháng, trong sự phát triển du lịch ở cao nguyên hoa với hàng hà sa số địa chỉ cà phê mọc lên mỗi ngày, Tùng vẫn

lặng lẽ riêng mình nơi phố chợ Đà Lạt. Nơi đây có những vị khách quen từ 3-4 thập kỷ trước, cũng có những khách trẻ từ Đà Nẵng, Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội... Trong cái lạnh đầu đông ở phố núi, các thế hệ ở đây như được gắn kết với nhau bằng những bản nhạc Pháp trữ tình da diết, dưới những bức tranh nhuộm màu thời gian và qua ly cà phê nghi ngút khói. "Mùa đông, Tùng đông khách hơn. Phần vì người ta muốn tìm một góc "trốn" cái lạnh của Đà Lạt, phần vì thích sự ấm cúng và nhẹ nhàng cùng hương cà phê đặc trưng. Những người trẻ đi du lịch thì thích "check-in" với sự cổ điển của quán", anh Tạ Hiếu - một người bạn của tôi trên phố núi nói vanh vách về Tùng như một phần thân quen.

Bình yên cho một ngày mới

Mùa đông, có người ra phố tìm cốc cà phê nơi quán cóc như một trải nghiệm thú vị, lại có người đơn giản chỉ là một thói quen thường nhật. Ghé vào một quán cà phê vỉa hè trong khu vực dân cư Cồn Dầu (phường Hòa Xuân, quận Cẩm Lệ), ông Ngô Văn Trường (phường Hòa Xuân) chia sẻ, với người không có nhiều thời gian buổi sáng, cà phê cóc sẽ là lựa chọn số một vì giá bình dân, lại không phải khó khăn tìm chỗ đậu xe, lại được gặp gỡ nhiều người để trò chuyện. Với ông Trường, một quãng thời gian ngắn đầu ngày với ly cà phê nóng là điều "không thể không làm".

Quán cà phê mà ông Trường ghé là của gia đình chị Nguyễn Thiện Nhân. Chị chia sẻ, ngồi uống cà phê vào một sáng mùa đông là lúc để cảm nhận được năng lượng của cuộc sống muôn màu. Đó có thể là thanh âm của tiếng xe chạy, tiếng nói chuyện rôm rả của khách và chủ quán hay tiếng "lạnh canh" của chiếc muỗng khuấy vào ly cà phê. "Trong cái lạnh, đôi lúc ngồi uống cà phê, ngắm phố phường mà tình cờ nghe lỏm được những câu chuyện thú vị từ người bàn bên. Tôi thì thích sự gần gũi nên chọn quán cóc. Tại đó, ngồi trò chuyện với

bạn bè cũng không bị xao nhãng bởi việc khách ra vào chụp ảnh "check-in" như những quán cà phê sang trọng", chị Nhân nói. Cũng giống chị Nhân, chị Hoàng Ngọc Diệu Châu (phường An Khê, quận Thanh Khê) xem thói quen uống cà phê vào buổi sáng mùa đông như một điều thi vị. "Không khí mùa đông rất đặc biệt. Xuống phố nhâm nhi một tách cà phê nóng hoặc trà nóng để ấm người; hít thở không khí trong lành buổi sớm mai pha chút se lạnh của mùa đông và ngắm nhìn phố phường nhộn nhịp là cảm giác bình yên, thư thái để bắt đầu một ngày mới", chị Châu cho hay.

Những ngày thành phố trở lạnh, trời rạo, nhiều bạn trẻ ra phố tận hưởng không khí mùa đông ở những quán cà phê vỉa hè mới mở. Tại một góc đường Trần Quốc Toản và trước Nhà thờ Chính tòa trên đường Trần Phú, hai quán cà phê cóc dựa lưng vào những bức tường cũ màu thời gian trở thành nơi người trẻ tìm đến chụp ảnh và thư giãn. Trên "con phố cà phê" Phan Thành Tài - Bình Minh - Đào Tấn, một loạt quán cà phê với đa dạng phong cách như: Tan, Baro, 7am, Nia, Ikigai, Dune 45... cũng trở thành không gian thân quen của nhiều người vào mỗi buổi sớm se lạnh. Theo chị Nguyễn Thị Xuân Hiên (quận Sơn Trà), đi cà phê mùa đông thích hợp nhất là ở không gian thoáng đãng, vừa hưởng được gió trời vừa có thể ngắm nhìn đường phố, như các quán có mặt tiền vỉa hè ở trung tâm thành phố. Hoặc một không gian kín nhưng ấm cúng có tone chủ đạo là màu trầm ấm như gỗ. Qua đó, hương vị cà phê cũng thêm phần đặc biệt.

Tôi khoác áo ấm ra phố, hẹn bạn bè ở một quán cà phê quen thuộc trước Nhà hát Trưng Vương, ngồi giữa vô vàn những vị khách cũng mê cà phê nóng như mình. Những cảm xúc, những câu chuyện lại được sẻ chia cùng nhau trong không khí đông sang giữa phố thị Đà thành.

X.S

Những mùa đông ấm

TIỂU YẾN

Với nhiều người, mùa đông không chỉ mang cái lạnh của thời tiết, mà còn mang hơi ấm của ký ức tuổi thơ. Đó đơn giản là chiếc áo len mẹ đan qua bao mùa giá rét, là ánh lửa bập bùng trong căn bếp nhỏ hay là hương vị của những món ăn giòn rụm, thơm lừng...

Mỗi khi trời chớm lạnh, từ chợ trở về nhà, trong giỏ xách của bà Nguyễn Thị Như Hồng (phường An Hải Bắc, quận Sơn Trà) luôn có vài ba lát bánh chuối chiên. Bà ăn không chỉ vì ngon, mà ăn vì nhớ. Bà Hồng kể, năm 1970, từ quê nhà Quế Sơn (tỉnh Quảng Nam), chị em bà theo ba má tản cư ra Đà Nẵng. Thời gian đầu ở phố, không nghề nghiệp trong tay, ba má vẫn cố gắng nuôi chị em bà ăn học bằng đủ thứ nghề, từ phụ hàng quán, phụ hồ, thu mua ve chai đến bán bánh chuối chiên trước cổng trường mỗi khi mùa đông tới. Từ đó, tuổi thơ của chị em bà gắn với những chiếc bánh chuối béo thơm, ngọt ngào. Bà nhớ như in những sớm mùa đông, má dậy thật sớm để chuẩn bị gánh hàng. Tiếng dao thái chuối, tiếng khuấy bột hòa cùng ánh lửa bập bùng từ bếp tổ ong. Má tỉ mỉ nhúng từng lát chuối vào lớp bột mịn, rồi thả chúng xuống chảo dầu sôi đến khi chín vàng, giòn rụm.

Với bà Hồng, chiếc bánh chuối ngày ấy không chỉ là món ăn lót dạ mà còn là thức quà vỗ về tâm hồn trẻ thơ giữa những ngày tháng khó khăn. Bà chia sẻ, gánh bánh chuối ngày ấy vừa là phương tiện mưu sinh, vừa là nơi má gửi gắm tình thương vô bờ bến. Nhớ những ngày đông, thời tiết mưa lạnh khiến má co ro trong manh áo mỏng. Vậy mà, bà vẫn cố nán lại trước cổng trường thật lâu, chờ đến giờ tan học để bán thêm vài chiếc bánh. Vì

ký ức sâu đậm, nên khi cầm trên tay miếng bánh chuối, bà Hồng như thấy mình đang trở về những năm tháng tuổi thơ có ba, có má bên cạnh. Giờ đây, khi tuổi đã xế chiều, bà vẫn giữ thói quen mua bánh chuối chiên mỗi khi trời trở lạnh. "Món ăn đơn sơ nhưng gói trọn cả tình thương và sự hy sinh của má dành cho chúng tôi", bà Hồng xúc động nói.

Trong khi đó, mùa đông với bà Trương Thị Như Nguyệt (phường Phước Mỹ, quận Sơn Trà) là món thịt đông đặc trưng phía Bắc. "Tôi vốn là con gái đất Hà thành trước khi theo chồng vào Đà Nẵng sinh sống nên mỗi khi đông về lại nhớ da diết món thịt đông - một hương vị rất riêng giữa tiết trời giá rét", bà Nguyệt cho biết từ nhỏ, bà đã được bố mẹ dạy cách nấu món này. Chỉ cần vài nguyên liệu đơn giản như thịt chân giò, mộc nhĩ, nấm hương, bì lợn, cùng một chút tiêu và nước mắm, món thịt đông đã có thể làm nên một góc trời ký ức. Bà Nguyệt chia sẻ, sau khi xào qua mộc nhĩ, nấm hương, bà cho thịt chân giò đã ướp gia vị vào nồi ninh nhỏ lửa. Món ăn đạt chuẩn phải được nêm, nấu cẩn thận để thịt và bì tan đều, tạo độ kết dính tự nhiên. Khi nấu xong, bà múc thịt ra bát, để ngoài hiên cho món ăn đông lại trong cái lạnh 13°C. "Thịt đông chuẩn vị là khi trời se lạnh, lớp mỡ đông trong vát, lộ rõ lớp thịt, bì, mộc nhĩ, nấm hương, nhìn đã thấy ngon", bà say sưa kể.

Giờ đây, sống ở Đà Nẵng, bà

Nguyệt vẫn giữ thói quen làm thịt đông mỗi khi mùa đông về. Thời tiết không đủ rét, nấu xong bà phải để thịt trong tủ lạnh để đạt được độ đông mong muốn. Trên mâm cơm gia đình, món thịt đông thường được bày trang trọng, ăn kèm dưa hành, dưa cải chua, những hương vị hòa quyện gợi nhớ những ngày thơ ấu sống trên đất Bắc. Theo bà Nguyệt, người Hà Nội có câu ví von rất thú vị: "Im thin thít như thịt nấu đông". Bởi món ăn này tượng trưng cho sự tĩnh lặng và mộc mạc, hòa quyện cùng cái rét ngọt của mùa đông. Vì lẽ đó, với gia đình bà, mỗi bữa cơm có món thịt đông đều gợi nhớ một phần ký ức đẹp đẽ về những năm tháng vất vả nhưng ấm áp trên đất Hà thành.

Cũng không quá ngạc nhiên khi ký ức tuổi thơ của mỗi người thường gắn với những món ăn trong căn bếp gia đình. Bởi nó vừa là nhu cầu, vừa là thói quen cứ lặp đi, lặp lại qua nhiều năm tháng. Riêng với nhiếp ảnh gia Ông Văn Sinh, mùa đông trong ký ức là những cơn đường xao xác, thềm thang và đơn độc. Nơi ông với manh áo mỏng ngồi co ro dưới hiên nhà, cố tránh những cơn gió lạnh bất ngờ thổi thốc qua. "Những ngày gió đông thổi mạnh, chỉ ngồi bên bếp lửa là ấm. Khi ấy, tôi thường cùng anh chị quây quần bên nồi khoai luộc, vừa ăn vừa hơ tay cho đỡ buốt", ông Sinh nhớ lại.

Những mùa đông trôi qua, ông Sinh nhận ra những giá trị gắn kết trong gia đình. Ông nhớ tiếng mẹ

Mùa đông khiến người ta nhớ đến những món bánh bình dị của bà, của mẹ.

Ảnh: VĂN QUÝ ĐỨC

kể chuyện, nhớ tiếng ba cuộc đất dưới trời mưa lất phất. Ông nói rằng, những câu chuyện của mẹ, của ba vừa là niềm an ủi, vừa là nguồn cảm hứng đầu đời để sau này ông mê mải cầm máy ảnh đi tìm vẻ đẹp trong từng con phố ngày đông. Khi năm tháng nghèo khó đã lùi xa, ký ức về mùa đông, về tuổi thơ với những cơn gió lạnh và bếp lửa ấm vẫn là nguồn cảm xúc không bao giờ cạn. Giờ đây, mỗi khi cầm máy, ông luôn cố gắng tái hiện những khoảnh khắc ấm áp và sâu lắng ấy qua ống kính.

Đặt tên cho tập tản văn đầu tay của mình là "Những mùa đông yêu dấu", cây bút trẻ Trần Nguyễn Hạnh nói rằng với cô, mùa đông là mùa của những kỷ niệm ngọt ngào. Là mùa gợi nhớ ly ca cao ấm nóng, nhớ món bánh rán, bánh mật mẹ làm. Hạnh chia sẻ, mỗi khi đông về, cô thường mở lại ca khúc "Những mùa đông yêu dấu" của Đỗ Bảo và muông tượng ra người mẹ luôn dịu dàng và chu đáo, tinh tế và khiêm nhường.

"Tôi nhớ mùa đông thơ ấu có lá vàng và gió lạnh. Mẹ ngồi đan khăn. Hơi lạnh thấm vào những mũi len nhưng bàn tay mẹ vẫn kiên trì giữ cho mũi len đều và thẳng, để mỗi khi quàng chiếc khăn len của mẹ lên người, sự ấm áp lại lan tỏa trong tôi. Năm nào mẹ cũng đan khăn, những chiếc khăn ủ ấm tôi qua bao mùa đông giá lạnh. Để bây giờ, tôi vẫn nâng niu những chiếc khăn mẹ đan như một kỷ niệm yêu thương nâng đỡ tôi từng bước chân trong đời", Hạnh vui vẻ nói.

Có thể nói mùa đông, trong tiết lạnh se sắt của đất trời, là thời khắc để những ký ức ấm áp len lỏi trở về. Những món ăn bình dị hay khoảnh khắc quây quần bên bếp lửa, không chỉ là kỷ niệm mà trở thành sợi dây gắn kết những người con xa quê với cội nguồn. Và đôi khi, chỉ cần lặng yên, để trái tim dẫn lối, thì những mùa đông xưa với đầy đủ hương vị nhớ thương, sẽ tự khắc ùa về.

T.Y

Nhớ cái rét ngày xưa

TRƯƠNG ĐIỆN THẮNG

Mùa đông năm 1947, trong cái lạnh căm căm của đất trời miền Trung lúc hồi cư về từ vùng tản cư - tiêu thổ kháng chiến, gia đình tôi đã gánh chịu ba cái tang lớn vì bệnh tật và đói kém. Mùa đông ấy, làng tôi bị bố ráp, càn quét bởi cả quân Pháp và lính Nhật. Mùa đông năm 1952, tôi ra đời, cùng gia đình gánh cả trận lụt lớn và những tháng đói khát kéo dài... Bởi vậy, mùa đông luôn để lại những ký ức đau buồn khôn nguôi của cả gia đình tôi. Bây giờ lại một mùa đông nữa đang đi qua của năm 2024.

1. Năm 1947, ở làng Thanh Quyết và Ngũ Giáp, quân Pháp đi lùng bắt thanh niên đưa vào lính. Cha tôi kể, ngoài hai đồn lớn là Bồ Bồ và Ngũ Giáp, còn có nhiều đồn bót lớn nhỏ mới xây dựng lên như Hương Sen, Phong Lục, Gò Phạt, Trường Giảng... Thời điểm đó, dân

tình đói khổ, những cô chú tuổi thiếu niên hằng ngày phải gánh đôi trật ra đồng lượm phân trâu về đổi gạo để có cái ăn cho những người già. Những người phụ nữ thì ru rú trong nhà, ngồi xe chỉ và dệt vải bằng những khung cửi thủ công vừa sửa lại sau ngày hồi cư rồi gánh đi bán lén để mua thức ăn và thuốc chữa bệnh cho người ốm đau. Gia đình tôi, sau ba cái tang của ông cố nội, cố ngoại và bà nội tôi, cha tôi phải gánh đôi bầu giả đi buôn, lánh xuống phố Hội đi ở đợ để vừa trốn lính vừa kiếm tiền cho gia đình... Thời điểm đó, dân

Năm Thìn mà lại mưa thuận gió hòa là hiếm thấy. Mùa đông năm nay đã ấm dần.

Ảnh: VĂN QUÝ ĐỨC

rồi gánh đi bán lén để mua thức ăn và thuốc chữa bệnh cho người ốm đau... Mùa đông năm 1952 khi tôi mới mấy tháng tuổi, thì mưa lụt và mất mùa. Mẹ tôi mới sinh xong đã phải lội đồng đi mót lúa, kể cả lúa rài về nuôi con... "Năm Nhâm Thìn đói chữ, đói cơm/ Tôi

đói sữa khóc nhây gây vú mẹ..." là hai câu thơ sau này tôi đã viết về thời thơ ấu của mình...

Mười hai năm sau, Giáp Thìn 1964, một trận lụt kinh hoàng khiến hàng ngàn người bị thủy thần đìm chết khắp các tỉnh Quảng Nam, Thừa Thiên và Quảng Ngãi. Năm

ấy, mẹ tôi lại sinh em trai giữa trận lụt. Mẹ tôi bị lạt nước, mất sữa, thiếu ăn, nước da vàng bệch. Mẹ và em tôi phải đưa vào tạm trú trên bộ kèo của một chuồng trâu cũ trong xóm. Tôi 12 tuổi, sau lụt phải đón xe đò ra Đà Nẵng xin quần áo cũ, gạo, sữa về phụ giúp gia đình. Nhìn cảnh cả xóm phải nhịn đói trong lúc bỏ chết sinh hàng đàn và lúa gạo bị nước ngập nứt mộng, trâu phải leo lên mái nhà ăn lá tre mà đau xót, người lớn phải giặt thức ăn cứu trợ của trẻ con lại càng rơi nước mắt...

2. Mùa đông năm 1973, bão lụt nhiều nơi ở miền Bắc, lúc tôi là sinh viên, đã viết trên báo một bài thơ, chỉ nhớ hai câu: "Bão ở đâu rớt ngoài phương Bắc/ Tôi một mình sống ở trời Nam...". Bạn bè văn nghệ khen, nhưng tôi chỉ nói, có lẽ là do cảm nhận từ một tuổi thơ đã trải qua, một cách riêng tư mà thôi. Mà thật ra, bão lụt cũng như chiến tranh, bất cứ ở đâu cũng làm cho tan cửa nát nhà, đói kém cả thôi, huống gì mình đều là người Việt.

Đến năm 1997 và nhất là hai

(Xem tiếp trang 15)

Chuyện xưa
xứ Quảng

Di tích Đò Khách

HÀ SÁU

Đò Khách là một bến đò ngày xưa nằm trên sông đào đoạn qua vùng Đông làng Phong Lục, thuộc xứ đất Đại Hoa; nay là khối phố Phong Lục Đông Nam, xã Điện Thắng Nam, thị xã Điện Bàn; cách trụ sở UBND xã Điện Thắng Nam 300m về phía tây, bên cạnh công trình Đập dâng Thanh Quýt. Gọi vậy, bởi ngày xưa nơi này có người chèo đò tên là Đò Khách ngày đêm đưa khách qua sông.

Theo lời ông Nguyễn Như Hoanh, 83 tuổi, một người dân trong làng, do nơi đây địa thế có nhiều thuận lợi trong sinh hoạt, nên từ thời Pháp thuộc, cụ cố của ông cùng nhiều gia đình trong xóm chọn làm nơi định cư lâu dài. Một dải đất đai màu mỡ, ven sông có sáu hộ gia đình sinh sống, đó là gia đình các ông Nguyễn Thảo (thường gọi là Trùm Thảo, cha của ông Hoanh), Nguyễn Nhưồng, Đỗ Kiên, Đỗ Lào, Đỗ Kiến và ông Đò Khách.

Ông Đò Khách là hậu duệ đời thứ 13 thuộc phái nhì, chi

Nhà bia ghi danh các anh hùng liệt sĩ bên di tích Đò Khách.

Ảnh: H.S

nhất, tộc Đỗ Như làng Phong Lục, một trong tam tộc tiên hiền đến khai cơ lập nghiệp từ thế kỷ XVI. Ban đầu các bậc tiền nhân cư trú phía đông khai thác đất trồng lúa nước thuộc hai xứ đất Đại Hoa và Tiểu Hoa (khối phố Phong Lục Đông Nam ngày nay), về sau phát triển lên vùng Tây thuộc xứ đất Trà Hàn (Phong Lục Tây), đây là vùng đất trồng cây màu như sắn khoai, thuốc lá, đậu...

Khi chưa có đò, muốn làm một nghìn cây thuốc lá người trong làng phải gánh đủ 30 gánh phân trâu, bò hoai mục đi bộ quanh đường vòng hơn 5km để bón cho 4 kỳ chăm sóc (đặt, nhủ, phụ, lên hàng). Vụ mùa trồng thuốc lá bắt đầu sau tiết Lập đông mưa phùn gió bắc, đường trơn lấy lợi nên đi lại khó khăn vô cùng. Rồi đến khi thu hoạch lại phải gánh bộ hàng tấn thuốc lá tươi về nhà.

Sau khi thu hoạch thuốc lá, bà con tận dụng phân còn lại trồng sắn, khoai lang rất tốt cho năng suất cao nhất. Chính vì vậy khi có con đò của ông Khách, việc đi lại, trồng trọt các loại cây của dân làng thuận lợi hơn nhiều.

Phía bờ Tây có con đường công hương rộng, chạy thẳng lên xóm Đình Phong Lục nối thông với các vùng nên nơi đây trở thành tiếp giáp của ba xã ngày đó là Điện Thắng, Điện Hòa, và Điện An, do đó việc giao thương rất tiện lợi. Vào ngày mùa, ông Khách đưa đò tới lúc trăng lên, cảnh nhộn nhịp ở một làng quê trên bến dưới thuyền rất nên thơ, sinh động. Từ 6 ngôi nhà ban đầu sau tăng dần hơn 10 hộ, trong đó có gia đình ông Nguyễn Thảo là khá giả nhất, có nhà xây tam gian tứ vị, lợp ngói xua trông rất bề thế. Phía bắc có ông Đỗ Lào dựng một cái lò rèn để làm dụng cụ nhà nông,

lúc nào cũng đông người lui tới.

Sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, đình làng Phong Lục trở thành cơ quan hành chính, chính quyền của nhân dân. Bên cạnh ngôi đình có ngôi trường làng dạy học cho các cháu trong làng nên bến đò càng đông đúc thêm hơn.

Bà Đỗ Thị Xuân là Bà mẹ Việt Nam anh hùng, năm nay 90 tuổi, một gia đình trụ bám là cơ sở nuôi giấu cán bộ cho biết: Trong kháng chiến chống Mỹ, nơi đây được chọn làm căn cứ địa của cấp trên xuống các địa phương, đã từng là điểm dừng chân của lãnh đạo xã Điện Thắng và đội du kích tập trung của xã. Cán bộ, lực lượng vũ trang muốn xuống vùng Đông Điện Nam, Điện Ngọc và ngược lại thường chọn nơi đây làm điểm tập kết. Hai vùng Đông Nam của làng Phong Lục như hai cánh tay hậu phương vững chắc, hầu hết nhân dân đều tham gia hoạt động kháng chiến.

Sau năm Mậu Thân 1968, chiến tranh nổ ra ác liệt, các hộ gia đình phải tản cư để lại những ngôi nhà cũ và các hầm trú ẩn cho lực lượng vũ trang xã làm địa điểm sinh hoạt thường xuyên. Đây cũng là nơi Ban an ninh Quận Nhất Đà Nẵng ra đời, đồng thời cũng là điểm các ban ngành Quận Nhì Đà Nẵng và Khu 3 Hòa Vang trú chân. Trong lòng đất của vùng này cũng là nơi chôn giấu vũ khí, đạn dược hậu cần và hầm bí mật an toàn nhất.

Chính vì chiến tranh ác liệt mà tại khối phố Phong Lục Đông Nam có quá nhiều đồng bào chiến sĩ hy sinh, một cụm dân cư hơn 100 nóc nhà mà có 314 người ngã xuống nhuộm máu trên mảnh đất này, trong đó có 216 liệt sĩ. Ngoài ra còn có 33 Bà mẹ Việt Nam anh hùng, gần 50 thương bệnh binh và người có công với cách mạng, 100 người dân thường chết trong chiến tranh, hàng trăm hố bom mìn và hàng trăm tấn đạn bom các loại hủy hoại. Thật ác liệt và quá đỗi tang thương.

Ông Phan Quang Tiến, 83 tuổi, thương binh nặng 1/4 xúc động bày tỏ: "Mỗi lần trên con đường hồi nhớ lại những kỷ niệm thời tuổi trẻ và ký ức chiến tranh đầy ác liệt trên làng quê thân yêu này. Hình ảnh Đò Khách và xóm nhà Trùm Thảo vẫn còn nguyên vẹn trong tâm tưởng của những người dân quê tôi một thời gắn bó, là địa danh xưa đã đi vào lịch sử với nhiều tấm gương chiến đấu oanh liệt của chiến sĩ và nhân dân quê nhà".

Người viết bài này dùng tựa "Di tích Đò Khách" để ghi nhớ câu chuyện lịch sử của một vùng quê trong cuộc kháng chiến đầy hy sinh gian khổ. Với mong muốn rằng "Di tích Đò Khách" sẽ được lãnh đạo các cấp quan tâm đầu tư nâng cấp, để trở thành địa chỉ đỏ của địa phương nhằm giáo dục tinh thần yêu nước cho thế hệ trẻ hôm nay và mai sau.

H.S

Cửa sổ Tri thức

Con vật đầu tiên bay vào vũ trụ

* Hành trình bay vào vũ trụ của chú chó Laika diễn ra như thế nào? Ngoài Laika, còn có các con vật nào khác từ trái đất bay vào vũ trụ không? (Trương Văn Thành, Sơn Trà, Đà Nẵng).

Mọi người thường nhắc đến chú chó Laika - con vật được coi là tiên phong trong việc mở đường đưa sự sống lên quỹ đạo Trái Đất. Thật ra, không chỉ mình Laika mà còn có nhiều động vật khác cũng tham gia các cuộc thử nghiệm này.

Vào thế kỷ XX, ý tưởng du hành vũ trụ được hình thành bởi hai quốc gia là Hoa Kỳ và Liên Xô (nay là Nga). Tên lửa nhanh nhất vào thời điểm đó có thể di chuyển với tốc độ 49.889km/h. Tốc độ mà con người từng đi chuyển trên

máy bay là gần 1.000km/h. Các nhà khoa học thời điểm đó không rõ cơ thể con người sẽ phản ứng thế nào với tốc độ cao, áp lực gia tốc bất thường và rủi ro của bức xạ vũ trụ.

Thật nguy hiểm và phi đạo đức khi đưa con người vào không gian mà không phát triển các công nghệ thích hợp để bảo vệ họ. Các nhà nghiên cứu đã cân nhắc việc sử dụng các loài động vật có sinh lý gần giống với con người để giải quyết những vấn đề này, thay vì gây nguy hiểm đến tính mạng các phi hành gia.

Trong khi Liên Xô sử dụng chó làm phi hành gia thì chương trình không gian của Hoa Kỳ lại sử dụng khỉ và tinh tinh. Theo bài *Kỳ lạ những chuyến bay vào vũ trụ của chó "nhật"*,

mèo lạc, tinh tinh đăng trên Báo Tuổi Trẻ, vào ngày 11-6-1948, con khỉ Albert I được đưa lên tên lửa V-2 Blossom, bay đến độ cao dưới quỹ đạo 134km. Kể từ đó, các nhà khoa học đã gửi nhiều sinh vật sống lên không gian, bao gồm chó, vượn, bò sát, côn trùng, thực vật và các vi sinh vật khác nhau.

Năm 1951, chỉ còn một ngày trước khi lên bệ phóng theo lịch trình, con chó tên Smelaya bất ngờ "bỏ trốn". May thay Smelaya đã quay trở lại vào ngày hôm sau và chuyến bay thử nghiệm độ cao đã thành công.

Cuối năm 1951, chú chó tên Bobik cũng "bỏ trốn" trước giờ bay và không quay lại. Những người lên kế hoạch chuyến bay đã "nhặt" được một con chó đang lang thang gần một

Chó Laika trên một con tem của Tiểu vương quốc Ajman, nay thuộc UAE.

Ảnh: Tư liệu

quán rượu địa phương. Họ đặt tên cho nó là ZIB - từ viết tắt trong tiếng Nga của "người thay thế chú chó mất tích Bobik", và sau đó đưa nó lên không gian.

Những năm tiếp theo, các cuộc thử nghiệm vẫn được tiếp tục với những điều kiện và thiết bị ngày càng cải tiến. Hàng chục chú chó đã được tên lửa đẩy phóng

vào không trung để tìm ra lời giải về sự sống trong khoảng không. Tuy nhiên những lần thử nghiệm trên đều chưa thể là các cuộc "du hành vũ trụ", bởi các chuyến bay chưa vượt ra khỏi bầu khí quyển để tới quỹ đạo của trái đất.

Ngày 4-10-1957, với tên lửa có vận tốc gần 25.000km/h, Liên Xô là

nước đầu tiên đã thắng được sức hút của trái đất, đưa được vệ tinh Sputnik 1 lên quỹ đạo. Một tháng sau, chuyến bay thử nghiệm đầu tiên được tiến hành với tư cách là chuyến du hành vũ trụ thực sự với sự tham gia của chú chó Laika trên con tàu Sputnik 2. Sputnik 2 nặng hơn nửa tấn với những thiết bị khoa học dùng để đo độ bức xạ của mặt trời, kiểm tra tính chất của các tầng nằm ngoài khí quyển cũng như các thiết bị theo dõi chỉ số sinh học của Laika đã bay 2.570 vòng quanh trái đất trong vòng 7 ngày. Những thông tin về sự sống của Laika trong 6 tiếng ngắn ngủi đó lại vô cùng quý giá cho công cuộc chuẩn bị đưa người vào vũ trụ diễn ra sau đó.

ĐNCT

Hà Nội là quê nhà thơ Đặng Huy Giang. Ông vào chiến trường Nam bộ từ năm 1973. Xuất ngũ, ông làm báo, làm thơ, viết phê bình văn học. Chọn vài bài trong cả mười tập thơ của một tài năng là điều bất khả. Cho nên, ở đây, chỉ là một khía cạnh nhỏ. Theo cách nhìn quen-cũ: thơ Đặng Huy Giang có vẻ bình thường: không có câu hay không có chữ bay... Nhưng chỉ có thi sĩ mới có thể cảm và nghiệm được sự khác thường trong những sự vật bình thường. Bình thường, mà vẫn bí-ẩn-đẹp. Với rất ít những chữ, nhưng nội hàm lớn của năng lực biểu hiện sâu và cao; trong một phong cách hiện đại được hòa trộn nhuần nhị với truyền thống: khi lời dứt thì ý ngân xa. (Nguyễn Đông Nhật)

Điều còn lại

*Thêm một ngày, không dài
Bớt một ngày, không ngắn.
Thêm một ngày, không dày
Bớt một ngày, không mỏng.
Thêm một ngày, không hơn
Bớt một ngày, không kém...
Điều còn lại cuối cùng:
Phải tự mình tìm kiếm*

Viết theo kiểu Bertolt Brecht

*Em không có điểm yếu
Tôi có điểm yếu
Yêu em.*

*Hoa và người
Hoa đẹp quá như không có thực
Nguyên trong anh là một bất ngờ*

*Người đẹp quá như không có thực
Nguyên trong anh là một giấc mơ*

*Anh đã gặp
Anh chưa bao giờ gặp*

*Hoa đâu rồi?
Người lại bỏ đi đâu?*

Tri âm

*Anh thổi nỗi buồn vào cây sáo
Tiếng trúc trầm và đục
Anh thổi niềm vui vào cây sáo
Tiếng trúc bổng và cao
Anh thổi hôm nay vào cây sáo
Tiếng trúc khô như rơm
Anh thổi ngày mai vào cây sáo
Tiếng trúc xanh như cỏ
Anh thổi đời anh vào cây sáo
Tiếng trúc bông bênh, dào dạt gió
mưa
Như thể
Cây trúc từng sống cuộc đời anh
Anh từng sống cuộc đời cây trúc.*

Cuộc sống qua ảnh

Từ tờ mờ sáng, tại cảng cá Tân Sơn (huyện Thái Thụy, tỉnh Thái Bình), các hoạt động khai thác và buôn bán hải sản đã diễn ra sôi động. Những chiếc tàu cá trở về chở đầy ắp hải sản tươi rói. Tiếng còi tàu, tiếng gọi nhau, tiếng cười hòa quyện tạo nên nét náo nhiệt đặc trưng của vùng đất ven biển.

Cảng cá Tân Sơn là một trong những cảng xóm tụ của miền quê ven biển, lúc nào cũng nhộn nhịp người dân trên bến dưới thuyền mua bán. Trên bến cá, các ngư dân đang tấp bập phân loại, thu mua hải sản. Những con cá tươi rói, những con mực trắng nõn... đã được phân loại thành từng rổ lớn. Khách hàng đến đây rất đông, ai cũng muốn chọn cho mình những mẻ hải sản tươi ngon nhất. *Đà Nẵng cuối tuần* mời bạn cùng trải nghiệm không khí nhộn nhịp tại cảng cá Tân Sơn qua chùm ảnh của tác giả Tô Mạnh (Thái Bình).

Nhộn nhịp cảng cá Tân Sơn

Hãy gửi cho chúng tôi những tác phẩm mà các bạn yêu thích. Địa chỉ: maichimai2611@gmail.com

Tháng Mười hai - Chạm vào miền nhớ

PHAN LINH CHÂU

Tháng Mười hai đến, mang theo cái se lạnh của mùa đông cùng những cảm xúc giao mùa khó gọi tên. Bạn bè tôi, mỗi người chào tháng cuối năm bằng một tâm trạng riêng. Người vui về đêm ngược đến Giáng sinh, kẻ bàng khuâng lại tiếc nuối những ngày tháng đã qua.

Tháng Mười hai như một người khách quen, khẽ gõ cửa từng ngôi nhà, len lỏi qua từng con gió lạnh, đánh thức những tâm hồn đang ngủ quên trong kỷ niệm. Những nỗi niềm xưa, những lời hứa bỏ ngõ, những giấc mơ dang dở bỗng ủa về. Tôi ngắm những tia nắng cuối năm lách qua kẽ rèm, nghĩ về những dự định mình từng đặt ra đầu năm: đọc thêm sách, đi đến những vùng đất mới, sống chậm lại để trân trọng những điều nhỏ bé. Một số đã thành hiện thực, số khác vẫn lặng lẽ chờ đợi tháng cuối năm để thôi thúc hoàn thành.

Tháng Mười hai trong ký ức tôi là mùa của những bông hoa cải vàng trên triền đồi với những ngày chạy nhảy vui đùa dưới ánh mặt trời nhạt nắng. Tôi nhớ nội tôi, nhớ

Minh họa: HOÀNG ĐẶNG

những câu chuyện ngày xưa về làng quê, về mùa đông dài, khi người ta phải đốt rơm sưởi bên hiên nhà. Những ngày cuối năm, ba thường chở tôi trên chiếc xe đạp cũ để đi chợ hoa. Đó là khoảng thời gian tôi thích nhất, bởi đường phố lúc ấy ngập trong sắc đỏ hoa trạng nguyên, sắc vàng cúc đại đóa, và những chậu mai nhỏ e ấp chờ Tết. Ba tôi không phải người khéo nói, nhưng ánh mắt ông luôn dịu dàng khi chọn mua một bó cúc nhỏ cắm lên bàn thờ mẹ.

Tháng Mười hai quê tôi không chỉ là mùa gió lạnh ủa về, mà còn là mùa của hy vọng, mùa bắt đầu cho những vườn rau Tết. Đây là vụ mùa quan trọng nhất trong năm, bởi Tết người quê tôi đủ đầy hay không, niềm vui sum vầy có trọn vẹn hay không, đều phụ thuộc vào những luống rau xanh muốt này. Tôi hay theo nội ra vườn, nơi những luống cải ngọt, xà lách, hành ngò bắt đầu lún phún lên xanh. Dưới cái lạnh hanh hao tháng cuối

năm, đất trời như cùng nội nâng niu từng mầm non. Bàn tay bà khéo léo tỉa tót, chăm chút từng nhánh cây. Gió đông có lẽ cũng dịu lại, nhường chỗ cho những hạt sương mai đọng trên lá, như những giọt nước mắt mừng vui của thiên nhiên, chào đón một vụ mùa mới. Tôi thích nhất lúc nội vừa tưới nước, vừa thủ thỉ như đang nói chuyện với rau. "Lớn nhanh nhé, để còn kịp Tết", đôi mắt ánh lên niềm hy vọng. Cứ thế, tháng Mười hai của tôi luôn gắn với mùi đất ẩm hòa quyện với mùi rau tươi mới, nhắc nhở tôi về những ngày thơ bé, cùng bà cặm cụi bên vườn, tay lạnh cóng nhưng lòng thì ấm áp lạ thường. Ngày áp Tết, cả nhà quây quần nhổ rau, bó thành từng bó xanh muốt, rồi xếp gọn gàng lên xe để nội chở ra chợ. Tiếng cười nói rộn ràng, xen lẫn mùi thơm của những bó rau, thật thanh bình!

Tháng Mười hai năm nay, tôi chợt nhận ra mình đã đủ lớn để thấu hiểu sự vất vả của bà, của ba, và cả giá trị của những luống rau xanh non nơi vườn nhà. Ngày nhỏ, tôi từng lăn xả vào vườn, giờ

tay đòi giúp nội mà chẳng biết mình chỉ thêm bày trò nghịch ngợm. Đất bám đầy chân, những giọt sương mai đọng trên lá mát lạnh làm tôi cười khanh khách. Thoắt cái, mái tóc tôi đã điểm vài sợi bạc, nhưng ký ức ấy như chỉ vừa hôm qua. Mỗi lần nhớ lại, giữa cái lạnh se sắt của mùa đông, lòng tôi lại ấm áp lạ kỳ. Đó là thứ cảm giác được tưới tắm bởi yêu thương và những điều giản dị mà quý giá nhất trong cuộc đời.

Tháng Mười hai dịu dàng như một bản nhạc dương cầm, từng phím đàn vang lên trong trẻo giữa tiết trời se lạnh, mang theo hơi thở của những ngày cuối đông. Trong khoảnh khắc ấy, không gì hạnh phúc hơn khi được nắm tay người mình yêu, cùng nhau dạo bước dưới ánh đèn phố mờ ảo, giữa dòng người tất bật nhưng lòng vẫn an yên lạ thường. Tháng Mười hai đến, không phải để nhắc nhở rằng một năm đang qua đi, mà để nói rằng những điều đẹp đẽ vẫn luôn hiện hữu, chỉ cần ta biết mở lòng đón nhận và yêu thương.

P.L.C

ĐỌC SÁCH

Sáng mãi những vì sao

VIỆT NGỌC

Bằng tài năng và tâm huyết, mỗi nhà văn sẽ có phương cách khác nhau để thể hiện những đọng lắng từ hiện thực vào trong tác phẩm của mình. Đời sống vùng biên xứ Thanh với trung tâm là hình tượng người chiến sĩ biên phòng đã trở thành nguồn cảm hứng gợi khơi những xúc động sâu xa đối với nhà văn Nguyễn Xuân Thủy. Đó chính là cội nguồn sâu thẳm để tác giả cho ra đời tập bút ký với nhan đề đầy tính liên tưởng và ẩn dụ sâu sắc: "Những vì sao biên giới" (NXB Quân đội Nhân dân, 2024).

Nhà văn Nguyễn Xuân Thủy sinh năm 1977 ở Phú Thọ, hiện đang công tác tại Tạp chí Văn nghệ quân đội. Anh đã xuất bản hơn mười đầu sách và đoạt nhiều giải thưởng văn chương. Là người lính làm báo và viết văn, điều kiện ấy thôi thúc, ấp ủ trong anh khát vọng đi và viết mãnh liệt. Những quan sát tinh tế và kỹ lưỡng, những gom nhặt tỉ mỉ và tích lũy sống động đã cho tác giả một nguồn chất liệu hiện thực phong phú.

Điểm xuyết sống động về vùng biên

Tập bút ký mang lại cho độc giả một chuyến khởi hành đầy thú vị, cùng tác giả đặt chân đến những nơi xa xôi, cách trở nhất của tỉnh Thanh Hóa. Những tầng thẳm của núi rừng vùng biên được tái hiện

một cách sắc nét với những "rừng cây thẳng tắp", dẫn vào "mê cung của họ nhà tre, giống cây cốt cách, ngay thẳng, từng đốt lóng đều tăm tắp và vút cao như vút lên trời". Nét đẹp trữ tình hòa quyện khiến không gian bút ký càng trở nên sống động: "lớp lớp những búp vầu cong vút như những chiếc cần câu xanh điểm những đọt lá non khiến những khu rừng mang một vẻ trữ tình"; hoặc những mùa sương ở đôn Bát Mọt: "mùa sương, cảnh sắc nơi đây nấu vào biển mù dày đặc, nấu vào mưa phùn gió bắc".

Giữa mênh mang rừng núi xứ Thanh, tác giả thể hiện một cách sâu sắc về đời sống và nét văn hóa đặc trưng của tộc người, họ hiện lên với vẻ đẹp đầy tự nhiên và luôn khiến mỗi người phải suy ngẫm.

Độc giả sẽ hiểu thêm được những căn cốt văn hóa khởi nguồn từ lịch sử để lý giải phần nào các tập tục. Những hình dung sống động về đời sống còn nhiều khó khăn của đồng bào dân tộc thiểu số nơi đây. Và điều đáng nói chính là khát vọng về một ngày mai tươi sáng trong họ. "Những cô cậu người Mông trẻ tuổi đi làm xa giờ đây đã mặc những bộ quần áo hợp thời, những bộ đồng phục hòa nhập với thanh niên ngày nay để đi làm ăn tại các nhà máy, khu công nghiệp"...

Gieo mầm yêu thương

Nếu như chỉ đơn thuần viết và lưu giữ lại những nét phác về thiên nhiên và đời sống, nét văn hóa của con người nơi đây thì có lẽ tập bút ký sẽ rất khó trong việc chinh phục những cảm xúc sâu xa của độc giả.

Không gian ấy chỉ là con có, để từ đó ngòi bút của nhà văn đi sâu vào việc phân ánh, khám phá và thể hiện vẻ đẹp của hình tượng con người. Những trở trăn của nhà văn trước lẽ sống và cuộc đời của những nhân vật trong tập bút ký đã làm nên chiều sâu xúc cảm, khiến người đọc phải dừng lại để hình dung, tái hiện, đồng cảm và rồi cất tiếng nói ngợi ca về đẹp, sự hy sinh thầm lặng của người lính thời bình.

Trước những khó khăn của thiên nhiên, thời tiết và đời sống của đồng bào vùng biên xứ Thanh những người lính biên phòng vẫn lặng thầm tìm đến. Họ khác nhau về hoàn cảnh gia đình, thời gian và kinh nghiệm công tác, nhưng ở họ đều nổi bật lên những điểm chung về lý tưởng, về con đường, và về tình yêu đối với biên giới. Họ sẵn sàng đi đến để gieo mầm yêu thương, khát vọng và gắn bó cuộc đời mình. Người đọc vì thế sẽ cùng được cuốn hút vào cuộc đối thoại với nhân vật, với nhà văn và với chính cả bản thân mình về lẽ sống, về sự dâng hiến âm thầm.

Câu chuyện về Thiếu tá Vi Xuân Thao - người "biên phòng ngoại tuyến" luôn chăm lo đến công tác xây dựng chính quyền ở các bản, việc giữ gìn môi trường, vệ sinh trong ăn ở, sinh hoạt, và vận động bà con loại bỏ những hủ tục lạc hậu. Thiếu tá Cường "về đơn vị vừa quen với công tác thì lại chuyển, lại đi học, lại về đơn vị mới quay đi quay lại đã thấy mình quá tuổi lập gia đình từ lúc nào". Và đặc biệt, người đọc sẽ chùng lòng trước những "người cha biên phòng" như Đại úy Nguyễn Văn Phương, Thiếu tá Đình Anh Tuấn, Thiếu tá Trịnh Tú Thăng. Những

câu chuyện giản dị và xúc động về "những người cha biên phòng" được nhà văn gửi gắm qua sẽ khiến người đọc rưng rưng trước những tấm lòng cao cả. Chính vòng tay yêu thương ấy của những người lính biên phòng vùng biên xứ Thanh đã mở ra những con đường rộng mở, những khao khát tươi sáng ngày mai của những cuộc đời nơi đây.

"Không có câu chuyện cổ tích nào đẹp bằng câu chuyện do chính cuộc sống viết ra" (Andersen). Đọc "Những vì sao biên giới" người đọc sẽ thấm thía sâu sắc hơn thông điệp ấy. Những chiến sĩ biên phòng ở vùng biên xứ Thanh qua tập bút ký "đã đến với đồng bào, đến với con em các dân tộc và đối đãi với họ như chính những người thân của mình. Trên mỗi đồn biên phòng câu khẩu hiệu "Đồn là nhà, biên giới là quê hương, đồng bào dân tộc là anh em ruột thịt" đã được thực hành bằng mỗi lời nói, việc làm và bằng cả cuộc đời của mỗi chiến sĩ" để rồi viết nên những câu chuyện đẹp, truyền cảm hứng và lan tỏa mạnh mẽ tới cộng đồng, để lại những dấu ấn sâu sắc trong lòng đồng bào biên giới.

Với sáu bài bút ký, qua cách dựng ngôn giản dị nhưng giàu hình ảnh, chân thực chạm sâu vào những rung ngấn cảm xúc, "Những vì sao biên giới" đã gọi mở ra hình dung sâu sắc và toàn diện về chân dung người lính biên phòng hôm nay ở nhiều vỉa tầng, đặc biệt là làm sáng ngời vẻ đẹp bình dị mà cao cả toát ra từ lý tưởng và tình yêu thương. Bởi vậy, có thể nói tập bút ký thực sự trở thành một trong những đóng góp quan trọng cho mảng văn chương về đề tài người lính hôm nay.

V.N

Truyện ngắn

Lộc biển...

VŨ THỊ HUYỀN TRANG

Bốn giờ sáng, khe khẽ cánh cửa ộp ộp để mẹ già và con thơ yên giấc, Trà buộc đống đồ nghề sau xe rồi cứ thẳng hướng gió mà đi. Gió từ biển thổi vào mang theo cái se lạnh của buổi sớm mai luồn vào chân tóc. Giờ này tàu thuyền có khi chưa cập bến nhưng Trà luôn đi sớm ngồi trên bờ mắt đăm đăm nhìn về khoảng tối mênh mông trước mặt. Chị nghe thấy trong rì rào sóng biển như tiếng của ai đó gọi mình. Đó là tiếng của người cha đã nằm lại đâu đó ngoài đại dương kia trong một cơn bão biển năm chị còn bé xíu? Hay tiếng của thú tình yêu chớm nở trong lòng một người đàn bà đã trải qua bao năm tháng thăng trầm? Trước biển Trà lúc nào cũng thấy mình nhỏ bé, cô đơn. Chị tự hỏi Thúc đang ở đâu giữa nghìn trùng sóng vỗ? Trong những tàu cá cập bến sáng nay liệu có tàu của mấy anh em Thúc? Trước lúc đi Thúc có hứa sẽ về sớm đưa bé Na đi chơi chợ Tết. Giờ đã là những ngày cuối tháng Chạp rồi, con bé cứ ra ngóng vào trông. Nhất là khi nó thấy cây mai trước nhà đã nở bông toe toét và sân phơi hàng xóm phát phờ những bộ quần áo mới. Mẹ Trà nhắc cháu ngoại: “Đừng có mong nhiều mà người ta nóng ruột nóng gan. Có khi thuyền nán lại quảng thêm vài mẻ lưới cuối năm cho cá thêm đầy khoang”. Mẹ Trà thân nhiên đứng lật từng con cá trên giàn phơi như cả đời chưa từng biết mong ngóng người đi biển. Đàn bà ở xứ này, bé thì ngóng cha, lớn lên thì ngóng người mình thương, rồi năm tháng về sau ngóng người mà mình gọi là chồng. Những cuộc đời chờ không bao giờ kết thúc, cứ như vòng sóng biển, lan xa...

Chợ cá nhộn nhịp đẩy sức sống ngay từ khi mặt trời còn chưa kịp nhô lên trên đỉnh núi phía xa. Họ đã phần đầu là dân buôn bán hải sản ra biển lấy hàng sớm lại vội vàng tóa đi các chợ lớn nhỏ trong thị xã. Hôm nào cuối tuần thì chợ còn có thêm một lượng lớn khách du lịch đổ về. Họ đến tìm mua hải sản đem về nơi lưu trú chế biến những món ăn tươi ngon, nóng hổi hoặc đóng thùng ướp đá mang về nhà. Vài người trong số họ đến chợ cá dường như chỉ để trải nghiệm, chụp vài bức ảnh đẹp, quay mấy thước phim... Giữa những bán mua ồn ã chỉ có tiếng cười của họ là trong trẻo bay lên. Thịnh thoảng giữa lúc đang tranh nhau mổ tôm cá tươi rồi Trà bỗng khựng lại vì một giọng nói dịu dàng vang lên. Chất giọng Hà Nội khiến Trà nhớ đến nơi mình từng có một thời gắn bó. Ở nơi đó chị từng ôm ấp giấc mơ của tuổi trẻ, cố gắng bươn chải để thoát khỏi sự nghèo khó của vùng quê ven biển. Cũng ở nơi đó chị đã cố gắng nhiệt yêu để rồi nếm trải những cay đắng cuộc đời. Đã từ rất lâu rồi, kể từ ngày thay nghề, một mình trở về quê nhà chị không muốn quay đầu nhìn lại.

Mẹ cá mới vừa được đưa vào bờ, bấy nhiêu con người nhốn nháo giành lấy những sọt cá tươi ngon. Trên tấm bạt trải xuống bãi cát, nào cá thu, cá ngán, bạc má, cá trích, cá ngừ... phơi ánh bạc, lấp lánh dưới ánh bình minh. Sau một đêm đánh bắt, nhiều tàu của ngư dân cập bờ đổ hàng xuống chợ. Vài người đàn bà lúi húi ngồi gỡ lưới, những chú cá tươi xanh, mắt đen láy nhìn trời. Xong cuộc bán mua cũng là lúc mặt

trời lên, chợ cá bên bờ biển vẫn dần. Du khách rời đi, người bán buôn hải sản cũng vội vàng rời đi. Trà cũng lẫn vào dòng người hối hả ngược xuôi, dường như ai cũng tất bật để mong một cái Tết đủ đầy.

Giờ này chắc là bé Na đã dậy ngồi nhai trệu trạo bát cơm rang, chờ ngoại tết xong đôi bím tóc rồi chờ đến trường. Thế nào con nhỏ cũng nhòm lên cuốn lịch trên tường hỏi hôm nay là hai mấy Tết? Mấy chị em hàng cá từng hỏi nếu không có bé Na chắc gì Trà đã lẫn lộn trong chợ cá này? Cũng phải! Nếu không có con chắc chị vẫn đang ngụp lặn trong thành phố. Tết đến ngó những tòa nhà cao tầng lấp lánh ánh đèn, thấy người ta váy áo xênh sang mà nuối ước ao biết đâu đời mình có một ngày được thế. Có khi vẫn đang đăm đăm vào mỗi tình mù quáng mà cứ ngỡ đó là định mệnh. Trà chẳng muốn nghĩ đến, kể từ khi có con cuộc sống của chị đơn giản lắm. Hằng ngày chỉ mong bán buôn đông khách, cuối chiều được về nhà dụi đầu vào người con mà hít hà sự thơm tho dễ chịu. Chui vào căn bếp nhỏ cùng mẹ nấu cơm, mắm muối dưa cà thôi mà ấm lòng ấm bụng. Trà đã quên thành phố lâu rồi...

Thúc về vào đúng ngày hai ba tháng Chạp. Anh không về thẳng nhà trọ mà ghé trường chờ bé Na tan học. Con bé vui mừng ôm choàng lấy Thúc sau những ngày xa cách. Trong ký ức của nó thì Thúc chẳng khác gì một người cha. Những lần con nhỏ bệnh, Thúc là người có mặt lúc nửa đêm đưa bàn tay thô ráp áp lên trán nó, cuống cuống giục Trà: “Em ngồi sau giữ con cẩn thận, để anh chở đi viện”. Một nửa số đồ chơi của Na có được là do chú Thúc mang về từ những chuyến đi biển dài ngày. Một nhánh san hô, mấy viên đá nhiều màu, vỏ ốc biển không lồ áp tai vào có thể nghe sóng vỗ. Lúc một mình trở về làng, Trà từng loay hoay bởi ý nghĩ con sẽ lớn lên thế nào khi thiếu vắng bóng cha. Lần đầu tiên nhìn chiếc bụng nhỏ lên sau vạt áo của Trà, Thúc nói như hụt hơi: “Có sao đâu”. Câu ấy Thúc cũng từng nói với Trà năm chị hai mươi tuổi, căng cựa rời quê. “Có sao đâu. Thúc đợi!”. Hôm Trà vừa mới sinh xong, nhìn thấy chiếc bốt đỏ trên trán bé Na chị từng rơi nước mắt vì thương. Thúc hôn lên chiếc bốt nhỏ xinh, nựng nịu: “Có sao đâu! Trông như một bông hoa mới nở”.

Trà dựng chiếc xe ngoài sân, nước từ sọt hàng còn giỏ tong tong tanh ngòm. Bé Na chạy ủa ra khoe con ốc mượn hồn chú Thúc mang về. Thúc bưng mâm bát từ bếp đi ra, khe giọng Trà:

- Em về đây à? Đi tắm nhanh còn ăn cơm không đói. Tối nay nhà mình gói bánh tét. Một yếm gạo mẹ nhí? Ăn sao hết được.

- Thì cứ gói bấy nhiêu, đầu năm đi biển con cầm theo lên tàu cho mấy anh em ăn sáng.

- Thế mẹ nhớ làm dư dưa món, cho con xin một hũ mang đi.

- Ôi dào! Lo gì, dưa món dưa mắm nhà lúc nào cũng sẵn. Mà đầu năm mừng mấy thì đi biển?

- Anh chủ bảo đi từ mừng bốn Tết. Chuyển ra khơi đầu năm thường rất bội thu, cứ thả lưới ở đâu là dính cá ở đó. Mẹ nhớ năm ngoái không, tàu đi được gần 40 hải lý thì trúng đậm mẻ cá bẹ và cá sòng hơn năm tấn, bán gần nửa tỷ đồng. Năm nay cầu

Minh họa: HOÀNG ĐĂNG

trời thương chuyển đầu năm trúng đậm.

Trà đứng ngẩn ngơ mắt mấy giây nhìn Thúc ngồi gỡ xương cá bỏ vào bát bé Na. Mẹ ngồi kể bên cầu nhau sao năm nay mai nhà mình nở sớm, Tết còn chưa đến mà hoa đã sắp tàn. Thúc cười bảo:

- Với con thì từ hai ba tháng Chạp là Tết đã đến rồi. Nôn nao, tất bật đến Giao thừa cũng là lúc Tết bùng lên như pháo hoa rồi tàn lụi. Chạm đến tháng Giêng cũng là hết Tết. Nên xem ra hoa nở hợp lòng người mẹ ạ.

- Cũng phải!

Trà đứng ngẩn người trước cảnh tượng ấm ảm hết như một gia đình. Nếu đọc được suy nghĩ của Trà thế nào mẹ cũng bảo: “Ừ! Chú thẳng Thúc đầu phải người ngoài”. Mẹ thương Thúc từ xa lắc xa lơ, khi anh còn là một thằng nhỏ mồ côi gầy nhẳng và đen nhẻm suốt ngày lang thang ngoài chợ cá ai sai gì cũng làm, ai cho gì cũng cúi đầu xin. Mà cả cái làng chài ven biển này có ai không thương Thúc? Nay ăn cơm nhà này, mai đặt lưng nhà khác, những chú chó trong làng vẫy đuôi mừng khi thấy Thúc đi qua. Mười hai tuổi Thúc theo các bác, các chú đi đánh bắt gần bờ. Mười sáu tuổi đã theo thuyền đánh bắt xa bờ nhiều ngày lênh đênh trên biển. Thúc không nhớ mình thương Trà từ khi nào nữa. Có thể là từ lúc Trà còn bé xíu, đứng tựa cổng nhà nhoèn cười khi thấy Thúc đi qua. Có thể là lúc vừa dúm cho Thúc cái kẹo kéo để dành trong cặp sách Trà vừa dặn: “Mẹ bảo anh đừng ngủ lang thang gió máy. Tối qua nhà em mà ngủ”. Cũng có thể vào chính hôm đứng ngẩn ngơ ở bến xe nhìn theo bóng dáng Trà rời quê ra thành phố, Thúc đã biết yêu rồi. Lúc Trà ôm lăm lờ quay về Thúc vẫn ở đấy thôi, thân thuộc như chưa từng xa cách. Dù Trà từng nhiều lần đẩy người đàn ông ấy xa mình.

- Anh cứ luẩn quẩn bên một người đàn bà lỡ dở như em, rồi ai dám thương anh?

- Có bé Na, có mẹ đấy thôi. Chỉ chờ em thương anh là đủ.

Thật ra sau những ngày đi biển Thúc thêm được bạn rạn yêu thương. Anh rất sợ phải trở về căn phòng trọ một mình bởi cảm giác cô đơn còn mênh mông hơn biển. Bạn tàu từng nói người như Thúc sống nhẹ tênh chẳng có gánh nặng gì, cha mẹ chẳng có, vợ con không. Nhưng họ đâu biết Thúc thêm có cha mẹ già để lo lúc trái gió trở trời, để được nghe cảm râm rầu dài tóc rậm. Thêm có một mái nhà với những lo toan thường nhật. Thêm có vợ có con để đêm về không chán đơn gối chiếu. Nên Thúc cứ níu lại nhà Trà như thú dây leo bám vào một bức tường kiên cố để lỡ gió có lay cũng không quàng quật đời chơi với giữa mênh mông. Mẹ Trà dường như đọc được suy

nghĩ ấy nên từ lâu lắm rồi thấy Thúc gọi mình bằng mẹ xưng con, bà không cự nự gì. Ở cái xứ biển này gió thông thoáng thổi vào đến xiêu vẹo phận người, chỉ có cách níu lấy nhau mới sống một cuộc đời ý nghĩa.

Hai sáu Tết trong căn bếp của ngoại đã đủ đầy hương vị. Bé Na chạy ra chạy vô nhúp nháp chút mít tắc, mít me, khi thì cái chả giò giòn tan nóng hổi. Thấy trên má con nhỏ còn dính vụn đường đen thì chắc là ngoại đang làm bánh tổ. Thả viên đường trên đầu lưới, con nhỏ lim dim chờ thứ dư vị ngọt ngào tan dần trong khoang miệng. Như chợt nhớ ra điều gì, bé Na thế thọt bảo:

- Ngoại ơi! Hay năm nay mình mời chú Thúc ở lại đây ăn Tết?

Trà bận bịu đóng nốt ít cá khô để bán trong mấy phiên chợ cuối năm, nói vọng vào trong bếp:

- Chú ấy cũng phải về nhà ăn Tết chứ!

- Con tối thăm chỗ chú Thúc ở rồi. Phòng trọ chật chội chẳng có gì, đầy đầu phải là nhà, ngoại nhí? Mà ngoại chẳng vẫn bảo nhà mình cũng là nhà của chú Thúc đấy thôi.

Trà lặng người, lúc quay lại thấy mẹ tùm tùm cười, không nói.

Từ lúc về hôm nào Thúc cũng đòi chờ Trà đi chợ. Mấy dì trong chợ tỉnh hay trêu, cứ hỏi hoài bao giờ thì được ăn cỗ cưới? Trà bên lên như gái đòi mười chỉ biết cúi đầu cười. Thúc mừng rỡ trong lòng, anh nói: “Nhanh thôi các đi ạ, sau chuyến đi biển đầu năm tụi con sẽ cưới nhau”. Trà giấu cái lườm yêu sau vành nón. Những tiếng cười hạnh phúc cứ râm rạn lan đến tận chợ chiều. Tiếng nhạc Tết từ đâu đó vọng vào khiến lòng người không khỏi xốn xang. Thúc đưa tay vén lọn tóc mai trên trán Trà, rừ rừ: “Mai em nghỉ chợ đi, vất vả suốt cả một năm dài. Để sớm mai anh chở hai mẹ con đi chợ Tết chơi sắm sửa quần áo mới. Anh đã hứa với bé Na rồi”. Gió cuối ngày xồng xộc thổi vào hẻm chợ, gom đầy những ưu tư. Trà ngồi sau xe Thúc, mệt nhoài tựa đầu vào lưng của người thương. Giọng Thúc bị gió thổi bật đi, nghèn nghẹn:

- Người anh toàn mùi của cá tôm. Đi biển lâu ngày, có gột rửa cũng không sao hết được.

- Chúng mình sinh ra ở làng chài, có ai mà không tanh mùi cá? Đó là mùi của của nhọc nhằn lo toan. Cũng là mùi của biển khơi no ấm. Mà hôm nọ anh nói với mẹ mừng mấy thì đi biển?

Trà không còn nghe rõ câu trả lời của Thúc, chỉ có tiếng gió biển rì rào lẫn trong tiếng lòng của hai người đang yêu. Thúc nghĩ về cái Tết hạnh phúc nhất trong đời. Nghĩ về một đám cưới giản dị ở làng chài. Nghĩ về chuyến đi biển đầu năm với mẻ lưới nặng đầy tôm cá...

V.T.H.T

Gian truân, ai mà chẳng!

ĐÌNH XÊ

Một chút hạ hê và một phần chia sẻ, nhiều người làm công tác huấn luyện bóng đá trên khắp thế giới có thể mỉm cười nhìn Pep Guardiola trong cảnh đấu sôi lửa bỏng bây giờ mà thốt lên: “Đó thấy chưa! Nào có dễ ăn chút nào đâu. Cỡ như ông ấy mà còn trầy trật đủ bề. Cuối cùng thì chính người huấn luyện viên giỏi bậc nhất này cũng phải bước qua cửa ải đắng cay mà ai trong nghề cũng từng bước qua!”. Ý tưởng này vừa được cựu danh thủ Anh Jamie Carragher nêu lên trong buổi bình luận bóng đá của kênh thể thao CBS vào rạng sáng 12-12, ngay sau thất bại 0-2 của Manchester City trước chủ nhà Juventus ở sân chơi Champions League. Cú vấp mới nhất trên đấu trường danh giá khiến nhà vô địch mùa bóng 2022-2023 đứng trước nguy cơ bị loại từ vòng bảng. Đội của Pep Guardiola hiện chỉ đạt 8 điểm, xếp thứ 22 và cách nhóm bị loại vốn vẹn 1 điểm. Thêm một vấp ngã ở hai vòng đấu cuối thì họ sẽ bị đánh bật khỏi nhóm các đội giành quyền vào vòng knock-out và cay đắng rời bỏ cuộc chơi.

Trong giọng bình có phần đặc thắng, Carragher nhấn mạnh rằng hiện nhà cầm quân được biết đến như một trong những nhân vật thành công nhất của sân cỏ đương đại đang đối diện với một cảnh huống mà ông chưa hề gặp hoặc nghĩ tới trong sự nghiệp, nhất là sau lúc ký vào bản hợp đồng tiếp tục ở lại Etihad. 10 trận gần nhất trên mọi đấu trường, Manchester City thua đến 7 trận, chỉ duy nhất một chiến thắng 3-0 trước Nottingham Forest ở Giải ngoại hạng Anh. Có đến 8 trận đội bóng nhà bị thủng lưới trên sân đối phương, chuỗi dài nhất mà đời làm huấn luyện viên của mình, Pep chưa hề gánh chịu trước đó. “Là người thành công, không chỉ khi đến với đất Anh mà ở nhiều sân cỏ các nước khác,

Man City lại gục ngã.

Ảnh: Imago

Pep chưa từng nếm trải xúc cảm chiến bại chua xót và ngậm ngùi đến thế nên chắc hẳn ông ấy rơi vào cảnh lúng túng, không có kinh nghiệm đối phó, khắc phục”, giọng Carragher thẳng thắn. Theo anh, viên thuyền trưởng của Manchester City đã thử dùng các cấu trúc, sơ đồ khác nhau, chuyển đổi vị trí, chức năng của một số cầu thủ trong đội hình từ sau trận thua Tottenham ở League Cup - thất bại đầu tiên trong chuỗi cay đắng này - nhưng đều không mang lại hiệu quả. Khủng hoảng ở Etihad, vì thế, trong suy nghĩ của Carragher, đã đến mức trầm trọng, sức ép mà nhà cầm quân này gánh chịu ngày càng lớn.

“Nhưng ông ấy chưa thể trả lời được!”, giọng Carragher bộc trực. Chỉ một câu ngắn thôi mà cựu cầu thủ của Liverpool khiến nhiều người liên tưởng đến bao thứ gian truân mà chuyên gia người Tây Ban Nha đang phải đương đầu. Pep vẫn lặng im, thụ động trước đà đi xuống thảm hại của đội bóng hàng đầu nước Anh? Ông bó tay trước các khó khăn thử thách mà bất cứ nhà cầm quân nào cũng phải trải qua trong sự nghiệp?

Những chiến tích, công trạng mà ông mang về cho nửa Xanh thành phố Manchester chẳng qua đến từ may mắn, từ nỗ lực của cầu thủ vào lúc các đối thủ khác rơi vào cảnh chục chục suy thoái? Và rồi Carragher tỏ ý chia sẻ với người đồng nghiệp ở tuổi đàn anh: “Có thể ông ấy đang hối tiếc vì lỡ gia hạn hợp đồng”.

Hãy biết dừng lại bên các cột mốc thành công! Carragher hẳn nghĩ như vậy về hành trình của viên thuyền trưởng Man Xanh. Nhưng Pep thì không nghĩ thế, ít ra vào lúc này. “Tôi hiểu tôi, cả trong vinh quang thành đạt lẫn khi tui nhục chiến bại. Hiểu và tìm ra bước đi kế tiếp của mình hướng đến thành công”, giọng Guardiola tự tin. Ông bảo rằng những vấp ngã vừa qua bắt nguồn phần lớn từ các sơ sẩy ở trận gặp Feyenoord, nơi đội nhà dẫn trước 3 bàn nhưng bị đối phương gỡ hòa chỉ trong 15 phút. Cả đội đang học cách đứng dậy để đổi thay.

Và cách đứng dậy sắp tới của Manchester City là đến Paris để giành điểm. Pep tin đội nhà sẽ đi tiếp ở Champions League.

Đ.X

Tuổi 36 của Robert Lewandowski

TINH BẢO

Cùng ở độ tuổi của Robert Lewandowski, nhiều siêu sao của bóng đá thế giới đã phải rời khỏi châu Âu để tìm cách dưỡng già thì tiền đạo Ba Lan vẫn rục rịch trong màu áo Barcelona.

Robert Lewandowski không ít lần khẳng định chưa bao giờ dám so sánh mình với Lionel Messi hay Cristiano Ronaldo. Câu nói khiêm tốn đó của tiền đạo Ba Lan lại trở thành cái cớ để nhiều người mỉa mai anh lúc phong độ sa sút ở mùa giải vừa qua. Ở tuổi 35, Lewy chỉ có 19 bàn cho Barcelona mùa giải La Liga 2023-2024 là lần đầu tiên kể từ mùa giải 2015-2016 ghi ít hơn 20 bàn/mùa. Họ cho rằng ở tuổi này, Messi biết gác lại những vinh hoa ở trời Âu để sang Mỹ chơi cho Inter Miami. Cũng tầm độ tuổi này, Ronaldo chọn cách qua Saudi Arabia chơi cho Al Nassr sau khi đạt thỏa thuận chấm dứt hợp đồng trước thời hạn với Manchester United do sa sút phong độ. Nhiều người còn đồn đoán chuyện Barcelona sau khi sa thải HLV Xavi Hernandez cũng sẽ tìm cách bán Lewandowski.

Robert Lewandowski lập cú đúp trong trận thắng Real Madrid.

Ảnh: Marca

Barcelona mời HLV Hansi Flick về sân Nou Camp kế nhiệm cho Xavi đã thay đổi sự nghiệp của Lewy. Nhà cầm quân người Đức quyết định giữ lại học trò cùng một thời ở Bayern Munich dù anh bước qua tuổi 36 khi mùa giải 2024-2025 khởi tranh. Chính ông đã đưa Lewy đi vào lịch sử Bundesliga khi phá vỡ kỷ lục ghi bàn của cố huyền thoại Gerd Muller khi ghi tới 41 bàn thắng ở mùa giải 2020-2021. Niềm tin của ông Flick đã truyền sức mạnh cho Lewy hồi phục phong độ một cách ngạc nhiên. Bàn thắng vào lưới Real Betis cuối tuần qua đánh dấu thêm cột mốc đáng nhớ trong sự nghiệp của tiền đạo Ba Lan. Đó là anh trở thành cầu thủ thứ hai ở La Liga có được 16 bàn thắng sau 16 vòng đấu đầu tiên, sau Lionel Messi ở mùa giải 2018-2019, tức khi đó tiền đạo Argentina 31 tuổi. Trong 16 bàn thắng mùa này, Lewy ghi 2 bàn vào lưới Real Madrid ở trận siêu kinh điển, 1 bàn vào lưới đội đứng thứ tư Athletic Bilbao và 2 bàn vào lưới đội đứng thứ năm Villarreal. Tính tổng cộng sau 91 trận chơi dưới sự hướng dẫn của HLV Flick, Lewy đã có 106 bàn thắng và 25 pha kiến tạo.

Lewandowski không dám so bì với Messi và Ronaldo nhưng số liệu thống kê lại đưa anh xếp ngang hàng với hai siêu sao này. Lewy vừa trở thành cầu thủ thứ ba có được 100 bàn thắng ở Champions League, chính xác là 101 bàn sau 125 trận nên hiệu suất đạt được 0,81 bàn/trận. Ronaldo cao nhất với 140 bàn nhưng cần tới 183 trận nên hiệu suất chỉ là 0,77 bàn/trận. Messi có 129 bàn sau 173 trận, tương đương 0,79 bàn/trận. Chẳng vì thế mà ông Flick bảo rằng Lewy chính là trung phong số 1 thế giới trong 10 năm qua, làm quá tốt nhiệm vụ trong vòng cấm và trước khung thành đối phương.

Khi Messi và Ronaldo không còn ở châu Âu, người hâm mộ bóng đá nói về Erling Haaland, nói về Kylian Mbappe hay xa hơn một chút là Harry Kane hay Mohamed Salah mà lãng quên Lewy. Trong cuộc đua Chiếc giày vàng châu Âu mùa giải 2024-2025 tính cho tới thời điểm này, mọi người buộc phải nhắc tới tên tiền đạo 36 tuổi bởi Lewy đang dẫn đầu. Hai tiền đạo Premier League là Haaland và Salah chỉ mới có 13 bàn thắng. Harry Kane nhỉnh hơn một chút với 14 bàn ở Bundesliga. Hai tiền đạo gạo cội của Real Madrid là Mbappe và Vinicius có tổng số bàn thắng đúng bằng số bàn thắng của Lewy.

T.B

Ảnh thể thao

Tài năng trẻ của bóng đá Anh đang trải qua những ngày tươi đẹp nhất trong màu áo Borussia Dortmund. Từ vai trò dự bị đầu mùa giải, cầu thủ 20 tuổi ghi bàn trong 4 trận liên tiếp vừa qua để trở thành chân sút số một của “Vàng đen” với 9 pha lập công. Trong số đó, Gittens ghi bàn vào lưới Real Madrid ở Champions League và Bayern Munich ở Bundesliga. Tài năng 20 tuổi tiết lộ mong ước của anh là nỗ lực duy trì phong độ như hiện tại để tân HLV Thomas Tuchel triệu tập vào đội tuyển “Tam sư” trong đợt thi đấu quốc tế vào tháng 3-2025.

T.B (Theo Bild)

Khát vọng Jamie Gittens

Jamie Gittens ra đấu đã có 9 bàn thắng cho Borussia Dortmund.

Ảnh: Bild

Một giọng văn riêng của đất phương Nam

D. KIM THOA

Nhắc đến các tác phẩm của nhà văn Nguyễn Quang Sáng, người ta như nghe thấy tiếng mái chèo khua nước trên sông Tiền, thấy cánh đồng miền Tây trải rộng tít tắp trong những trang văn đậm đà hương đất, tình người Nam Bộ.

Trong hơn nửa thế kỷ cầm bút, ông đi qua hai cuộc kháng chiến, qua những tháng năm hòa bình, đổi mới, để lại cho đời một "gánh sách" trĩu nặng, kết tinh từ lao động nghệ thuật nghiêm túc, sáng tạo. Những chia sẻ và tham luận tại hội thảo "Nhà văn Nguyễn Quang Sáng - cuộc đời và sự nghiệp" vừa được tổ chức tại Thành phố Hồ Chí Minh nhân tròn 10 năm ông tạ thế (2014-2024), một lần nữa giúp mọi người hiểu hơn về đời văn, đời người vô cùng sinh động của một trong những phong cách văn chương tiêu biểu của phương Nam nói chung và của An Giang - cái nôi văn chương của vùng đất chín rồng nói riêng.

Cuộc đời lao động chữ nghĩa

Theo PGS. TS. Bùi Thanh Truyền, nhà văn Nguyễn Quang Sáng thực sự là "một người thợ cần mẫn đãi cát để tìm những hạt vàng quý báu từ đời sống" như chính lời tự bạch của ông. Sinh năm 1932 tại

Nhà văn Nguyễn Quang Sáng (1932-2014).

Ảnh: Tư liệu

An Giang, nơi có những cù lao, chợ nổi, đồng nước mênh mang, Nguyễn Quang Sáng sớm tiếp xúc với văn hóa, con người Nam Bộ. Ông tham gia kháng chiến năm 14 tuổi, gặp gỡ nhiều cảnh đời, ghi nhận biết bao chi tiết thực tế. Chi tiết ấy, với ông, không phải ngẫu nhiên mà là "mặt vàng" ẩn trong cát bụi, đòi hỏi người cầm bút lần lọc vào cuộc sống, trải đủ đắng cay, ngọt bùi rồi mới "đãi" ra được.

Chính trong môi trường rừng U Minh, Trường Sơn, Đồng Tháp Mười, hay vùng đất châu thổ sông Cửu Long, ông đã nếm trải biết bao gian khó: sốt rét, đói khát, mưa bom bão đạn. Dù vậy, như lời ông kể trong bức thư gửi từ chiến trường ra hậu phương được nhà văn Trầm Hương dẫn lại trong tham luận: "Minh không bao giờ nghĩ tới bỏ cuộc, phải đi cho tới nơi, để viết". Ông hiểu sâu sắc rằng, vốn sống không thể chỉ ngồi mà có, văn chương đích thực phải

được chưng cất, lắng đọng từ nhịp đời ngồn ngộn, bề thế ngoài kia.

Vào thời kháng chiến chống Mỹ, Nguyễn Quang Sáng vẫn miệt mài tìm tòi. Từ "Chiếc lược ngà" đến "Bông cẩm thạch", "Mùa gió chướng" và sau này "Dòng sông thơ ấu", ông cho thấy sự dẻo dai trong sáng tác. Cả khi bước vào thời kỳ đổi mới, tác phẩm của ông không ngừng mang lại những góc nhìn mới. Không chỉ phản ánh hiện thực chiến tranh, ông còn hướng ngòi bút tới những suy tư, chiêm nghiệm về cuộc đời, con người. Như "Con mèo của Foujita", ông đã đề cập sâu hơn đến những nghịch lý của sự tồn tại, cái đẹp - cái xấu, đời sống thường nhật, những "bi kịch của nghệ sĩ" khi phải đối diện với hiện thực trở trêu.

Trong chia sẻ của nhà thơ Nguyễn Duy cũng như của nhiều tham luận tại hội thảo, một điểm gặp gỡ lớn là sự cảm phục, trân trọng lao động nghệ thuật của nhà văn Nguyễn

Quang Sáng. Ông luôn cẩn trọng với chi tiết, nghiêm túc trong từng câu văn. Theo tham luận của nhà văn Trầm Hương, suốt nửa thế kỷ cầm bút, dù đã có nhiều tác phẩm, nhiều giải thưởng, vinh dự lớn, nhà văn Nguyễn Quang Sáng vẫn tự hỏi: "Mình đã thật là nhà văn hay chưa?" Và những lời giải thích của ông cho câu hỏi đó thật đáng trân trọng: "Tôi đặt câu hỏi để tự vấn tôi, vì có những điều tôi chưa viết, chưa dám viết, thiếu dũng cảm để viết. Nhưng tôi sẽ viết..."

Viết văn để thêm yêu quê hương

Phong cách nghệ thuật của nhà văn Nguyễn Quang Sáng được xem là "rất Nam Bộ". Bởi lẽ ngôn ngữ, hình tượng, cốt truyện của ông đều mang đậm chất sông nước phương Nam, từ cái ăn, cái mặc, nếp nghĩ, cách sống, đến việc sử dụng chi tiết đắt giá, đậm tình quê. Theo giới nghiên cứu, ông "đậm đà Nam Bộ" đến nỗi trong tác phẩm ông không cần dùng điển tích xa lạ, không trau chuốt câu kỳ. Cách ông kể chuyện tự nhiên như con người Nam Bộ bộc trực, hào sảng.

Đặc sắc nghệ thuật Nam Bộ trong văn chương Nguyễn Quang Sáng còn thể hiện ở hệ thống chi tiết văn hóa: từ chiếc áo bà ba, khăn rằn, nón lá, phương tiện đi lại là xuồng ghe, đến món canh chua bông so đũa, khó sặc ăn với xoài tượng, hay những loại rượu nồng... Theo PGS. TS. Bùi Thanh Truyền, ông không dùng ngôn ngữ miêu tả cầu kỳ nhưng qua mỗi trang văn, ta nghe mùi

hương đồng gió nội, thấy nét chất phác của người dân châu thổ.

Cũng tại hội thảo, nhiều nhà văn, nhà thơ, tác giả nghiên cứu đã chia sẻ về những kỷ niệm từng có với ông, về niềm say mê văn chương và cả những kinh nghiệm sống và viết được thể hiện từ chính cuộc đời và văn nghiệp của ông. Nhà thơ Kim Quyên nhớ trong các buổi gặp gỡ, ông khuyên người viết trẻ: "Viết phải có chi tiết, tránh nói dông dài vô ích". Còn theo tác giả Huyền Nga, bằng trải nghiệm của mình, ông chứng minh: "Muốn viết được hay, phải lăn lộn với đời". Tác giả Hoài Hương ghi lại những chia sẻ về nghề của ông với các cây bút lứa sau: "Muốn thành công, phải xác định quê hương sáng tác của bạn, sống với nó, hiểu nó". Đó có lẽ cũng đã là một nguyên tắc sáng tạo của ông: không cắm rễ vào thực tế, không gắn bó với đất và người, văn chương sẽ không thể lay động được ai.

Hành trình văn chương của Nguyễn Quang Sáng cho ta bài học quý về tinh thần sáng tạo, gắn bó đất nước, về một thái độ viết văn xuất phát từ tình yêu sâu nặng với con người, quê hương, đất nước. Như ánh bình minh trên cánh đồng hoang, như ngọn gió chướng thổi qua bùng biển, như dòng sông thơ ấu mãi chảy trong lòng người, những trang văn của Nguyễn Quang Sáng vẫn tiếp tục đồng hành cùng bạn đọc, giúp các thế hệ sau hiểu và trân trọng giá trị của lao động nghệ thuật nghiêm túc, nhân văn.

D.K.T

Mỹ Sơn: Ngàn năm, 25 năm và xa hơn

NAM ĐỊNH

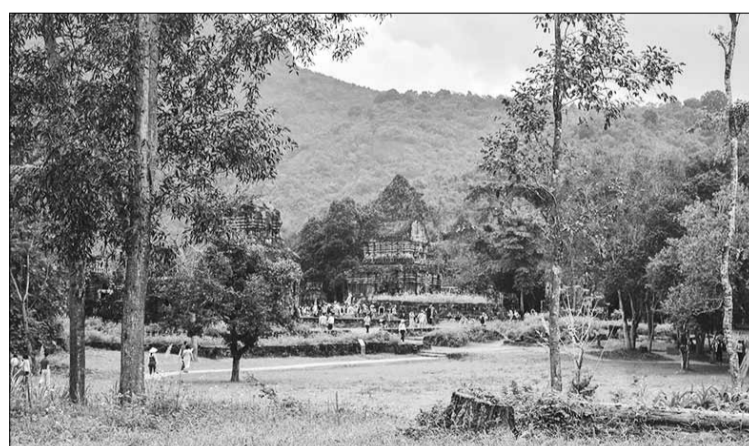
25 năm được UNESCO vinh danh Di sản văn hóa của nhân loại là một quãng ngắn so với ngàn năm nơi Khu đền tháp Mỹ Sơn (huyện Duy Xuyên, tỉnh Quảng Nam), nhưng cũng đủ để nhìn lại các dấu mốc đạt được trong công tác quản lý, gìn giữ, bảo tồn và phát huy giá trị di sản. Lúc này, địa phương, cơ quan quản lý và những nhà nghiên cứu đang nghĩ tới một hành trình xa hơn cho thánh địa này.

25 năm "đánh thức" di sản

Đoàn du khách đi một vòng Mỹ Sơn, nhìn dấu thời gian trên tháp cổ, nghe tiếng Saranai mà ngỡ đâu lạc về quá khứ. Mỗi một ngôi tháp ẩn trong mình những giá trị tiêu biểu riêng như dấu ấn kỹ thuật, hình khối kiến trúc, phong cách mỹ thuật, điêu khắc; gắn với những giai đoạn, điển tích, hoạt động tâm linh... Du khách trầm trồ khi nhìn những trăm mặc ngàn năm của văn hóa Chăm nằm trọn vẹn giữa không gian rừng nguyên

sinh tại bờ nam sông Thu Bồn. Tại đó, 1.158ha rừng tự nhiên với nhiều ha rừng nguyên sinh được tái tạo phục hồi, hệ động thực vật được tập hợp nghiên cứu bảo tồn hiệu quả, gìn giữ trọn vẹn. Hình hài của thánh địa - nơi họ vừa đi qua, đã có tuổi đời hơn 1.400 năm từ quá khứ.

Đặc biệt, sau giai đoạn Khu đền tháp Mỹ Sơn được UNESCO vinh danh Di sản văn hóa của nhân loại (4-12-1999), công tác này càng được đẩy mạnh với sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, nỗ lực của

Những trăm mặc ngàn năm của văn hóa Chăm tại Mỹ Sơn nằm trọn vẹn giữa không gian rừng nguyên sinh.

Ảnh: N.Đ

địa phương và sự hỗ trợ về nhân lực và tài chính cùng công nghệ từ bạn bè quốc tế, nhằm khai thác và phát huy những giá trị ngàn năm từ văn hóa Chăm.

Ông Nguyễn Công Khiết, Giám đốc Ban Quản lý Di sản văn hóa Mỹ Sơn nhìn nhận: "25 năm là một quãng thời gian chưa phải dài so với ngàn năm nơi tháp cổ nhưng cũng đủ để nhìn lại những dấu mốc đạt được trong công tác quản lý, gìn giữ, bảo tồn và phát

huy giá trị khu di sản". Trong hành trình đó, Mỹ Sơn được xác định phải bảo tồn và phát huy đúng hướng, giữ nguyên giá trị gốc, bảo đảm tính xác thực nhất trên cơ sở các nguyên tắc bảo tồn theo Công ước, Hiến chương Liên Hợp Quốc và Luật Di sản văn hóa Việt Nam. Theo ông Khiết, từ một vùng đất hoang vắng, một di tích bị bỏ quên trong suốt thời gian dài do bom đạn chiến tranh tàn phá, Mỹ Sơn đã bừng tỉnh, trở thành điểm sáng

của công tác trùng tu, tôn tạo và thu hút du khách. Trong đó, loại hình du lịch ngày một phát huy hiệu quả và thân thiện với môi trường, lượng khách đến tham quan hàng năm đều tăng trưởng cao, năm sau cao hơn năm trước, tăng trung bình trên 10%. Hoạt động du lịch tại đây đã đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, cộng đồng vùng di sản cũng được hưởng lợi.

Viễn cảnh bền vững cho di sản ngàn năm

Cuối tháng 11-2024, Mỹ Sơn đón nhiều đại diện địa phương, cơ quan ban, ngành, nhà nghiên cứu... về tham quan và đóng góp ý kiến cho sự phát triển của di sản trong giai đoạn mới. Dưới bóng tháp cổ, họ nói về Mỹ Sơn qua câu chuyện "trữ lượng và viễn cảnh", về những thách thức đặt ra trong công tác bảo vệ và phát huy di sản văn hóa thế giới giữa bối cảnh nhiều biến động của phát triển kinh tế - xã hội. Đặc biệt là hướng phát triển bền vững

(Xem tiếp trang 15)

Thương mùi rơm hương rạ quê nhà

DIỆP LINH

Tôi sinh ra từ một nơi vùng sâu vùng xa ở xứ bưng biển đây nắng gió của vùng Đông Tháp Mười trù phú nhưng còn nhiều hoang sơ. Lớn lên bên rừng tràm bạt ngàn xanh tươi, bên hàng cà na sum suê oằn trái vào mùa nước nổi, bên đồng sen tỏa hương thơm ngát. Nơi tôi lớn lên giữa bốn bề ruộng lúa thẳng cánh cò bay, thoang thoảng mùi thơm nồng nàn từ rơm rạ, mùi ngai ngái của đồng đất sau mỗi vụ mùa.

Những ai sinh ra và lớn lên nơi miền quê thân thương ắt hẳn sẽ không quên được cánh đồng quê ngày mùa. Đó còn là một khoảng trời hoa mộng, trong trẻo nhất của tuổi thơ trong mỗi con người.

Đầu năm tháng có xuôi theo con nước lớn nước ròng thì bức họa đồng quê luôn đủ sắc màu rực rỡ và đẹp đẽ nhất. Là cánh đồng vào vụ mùa gieo sạ - một màu xanh bạt ngàn hy vọng cho tương lai, chờ đến kỳ trở bông nặng hạt trải đầy lúa vàng óng ánh như tơ, tui con nít trong xóm cùng nhau "quay lúa" với những chiếc trang cào lúa nhỏ xíu xiu đầu thì đội nón lá "tí hon" được má sắm trong dịp ra chợ huyện.

Vụ mùa trong ký ức của tôi là mùi rơm hương rạ nơi đồng bưng. Những ụ rơm, nhánh rạ còn tro gác sau vụ cắt lúa. Mùi của xử ruộng mới đồng, mùi mồ hôi của tía đổ xuống đồng sâu, mùi của sự tận tảo sớm hôm má vất vả lo từng thành viên trong nhà, mùi của sự yêu thương, mùi của niềm vui ấm no, tròn đầy sau vụ cắt lúa "được mùa, trúng giá, lời to". Mùi bùn hương đất phù sa, mùi rơm hương rạ nồng nàn, mùi lúa mùa hương tràm phảng phất, mùi cà na chín

hương sen thơm phức, mùi của chén cơm trắng lúa mới cùng hương vị món ngon nhà quê... Tất cả tạo nên hương vị khó quên, đó chính là hương vị quê nhà.

Những vòm khói lam chiều thoang thoảng đầu đây, bên mâm cơm quê đậm bạc mà thấm đẫm nghĩa tình. Nồi cơm trắng lúa mùa còn nghi ngút khói, tô canh chua cá lóc sau vụ tát mương đồng, mẻ cá kho sau đợt đặt máy rút nước, đĩa rau đồng luộc thanh đạm má hái ngoài bờ ruộng. Tất cả được nhóm bếp bằng những bó rơm khô. Hương thơm ấy phảng phất quanh. Một mùi hương cho ước vọng hôm nay và mai sau.

Tôi nhớ hồi đó, sau mùa cắt lúa lũ trẻ chúng tôi tùm năm tùm bảy đi cù chuột bên những ụ rơm vàng tươi còn thơm mùi lúa mới. Những con chuột lỗ sa chân vào túi mảnh mảnh bầy chuột thì thân nhiên trở thành "chiến lợi phẩm" cho cánh đàn ông ngoài đồng và bọn con nít tui. Mùa lúa về, chúng tôi tranh nhau gom rơm khô bên lại như thâm lột rồi đều tay thành những cuộn rơm chắc chắn đem bán cho thương lái, tiền bán được bỏ heo đất để má sắm đồ Tết và

bánh mít. Có lúc, lúa cắt xong vỏ bao nhưng ghe lái chưa thu mua kịp thì người nhà chuẩn bị mùng, mền, đệm, gối ra đồng ngủ giữ lúa. Từng ụ rơm khô được tía và các chú trong xóm trải đều dưới đất rồi mới trải đệm nằm cho đỡ đau mình.

Tôi lớn lên giữa xứ đồng bưng nồng nàn mùi rơm hương rạ, bạn bè chúng tôi, đứa lập nghiệp ở phương xa, đứa lấy chồng về miền hạ Đông Tháp Mười. Còn tôi sau cuộc rong ruổi mỗi gói chùng chân thì trở về miền quê thân thương giữa bốn bề đồng lúa bao la, bát ngát, giữa rừng tràm gió bạt ngàn một màu xanh căng tràn sức sống, giữa những bụi cà na sum suê sai trái chín, giữa đồng sen trở bông thơm hương phức. Thân thương quá đôi hai tiếng "Quê nhà".

Những ký ức tuổi thơ của tôi bên đồng ruộng, hương rơm mùi rạ quê hương sẽ mãi mãi vẹn nguyên và tinh khôi như thuở đầu trần khét nắng, chân không đi đất lội bùn. Để những ai vô tình hay hữu ý khơi lại thì trong lòng chợt ào ạt ủa về như suối chảy, cả một trời hoài niệm thân thương...

D.L

Dân dã cùng buffet bánh quê

HUYNH LÊ

Những loại bánh ram ít, nậm, lọc, bèo, ước, cho tới bánh đúc mắm nêm, nem chả, gà xé, măng trộn, khoai lang kén, ram tôm đất, tàu hũ... được phục vụ dưới dạng buffet tại quán Mạ - Bánh quê (490 Mạ Thứ, xã Hòa Châu, huyện Hòa Vang) mang đến cho khách hàng trải nghiệm ẩm thực quê nhà vừa độc đáo, vừa hấp dẫn.

Không gian quán mộc mạc với bàn ghế gỗ, mâm tre lót lá chuối xanh cùng ánh sáng ấm áp từ những chiếc đèn lồng tre, nơi từng món ăn được chế biến kỹ lưỡng và trình bày đẹp mắt khiến thực khách không khỏi thích thú khi lựa chọn. Bữa tiệc bánh quê tại đây mang lại cảm giác gần gũi với khá nhiều món bánh truyền thống như bánh bèo, bánh lọc dẻo mịn hay ram ít giòn tan, tạo nên hương vị hài hòa quen thuộc. Bạn sẽ thấy thú vị với đĩa bánh lọc trong veo lấp ló nhân tôm đỏ au, những bánh bèo nhỏ xinh nằm gọn trong chén được phủ một lớp ruốc tôm và hành phi thơm lừng. Trong khi đó, ram ít là món ăn kết hợp giữa sự giòn tan của lớp ram bên ngoài và dẻo mềm của bột nếp bên trong. Tại đây, mỗi món bánh quê như kể lại câu chuyện riêng gắn với ký ức tuổi thơ của nhiều người, nhiều thế hệ.

Không gian dành cho món bánh ước tại Mạ - Bánh quê. Ảnh: H.L

Một trong những điểm nhấn tại Mạ - Bánh quê là đĩa bánh đúc thơm dẻo làm từ gạo lứt, chà ọc lá miêng hay chén tàu hũ nóng ăn kèm nước đường gừng. Nước chấm ở đây khá đa dạng, từ mắm nêm chấm bánh đúc, mắm ớt tui chấm bánh ước heo quay cho tới mắm rìn chấm bánh lọc trần, lọc lá. Bên cạnh đó, khách hàng còn được thưởng thức một số món ăn vặt như khoai lang kén, ram tôm đất, chè chuối, chè đậu đỏ... Điều khiến buffet bánh quê này trở nên đặc biệt là cách bày biện món ăn tỉ mỉ, tinh tế. Khi tiếng nhạc dân ca nhẹ nhàng vang lên, quện cùng mùi thơm của đĩa bánh quê mang lại cảm giác thân thuộc của bữa ăn quê nhà, nơi từng món quê là một phần ký ức dịu dàng và đẹp đẽ.

H.L

▽ sách mới, sách hay

1. Bộ 2 cuốn "Hiểu hết về trà", "Hiểu hết về cà phê" của nhóm tác giả Brian R. Keating & Kim Long - Lani Kingston, dịch giả: Nguyễn Minh, Kiều Ân (NXB Thế Giới, 2024) là cách chuyên gia về trà chỉ cho bạn mọi điều cần thiết để pha được một chén trà đúng ý. Sách cũng cung cấp hiểu biết sâu sắc từ góc độ khoa học và nghệ thuật về hạt cà phê và thành phẩm.

Cuốn "Hiểu hết về trà" nhắc lại một sự thật có lẽ không nhiều người chú ý: mọi loại trà ngày nay, từ Lập Sơn thanh tao đến Phổ Nhĩ nồng chát, đều có chung nguồn gốc. Vậy sự khác biệt là do đâu? Chính các yếu tố mang tính khoa học như địa lý, sinh học, hóa học và vật lý, sự ứng dụng nhiệt và áp lực, cùng sự diệu kỳ của thời gian và enzyme đã cùng nhau làm nên hàng

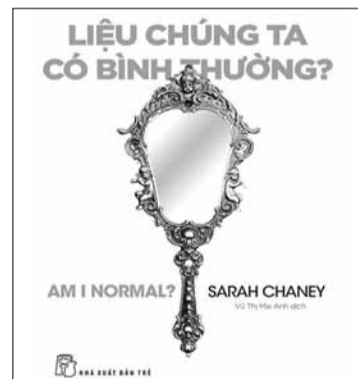
trăm, hàng nghìn loại trà trên thế giới. Thông qua "Hiểu hết về Trà", những kỹ thuật, công cụ và phương pháp pha trà tại nhà cũng được tác giả giới thiệu tới bạn đọc, giúp mỗi người đều có cơ hội trở nên thành thực nghệ thuật này.

"Hiểu hết về Trà" là cuốn cẩm nang đầy đủ và hấp dẫn dành cho người yêu trà, bao gồm mọi khía cạnh khoa học và nghệ thuật. Tất cả về loại lá trà và số lượng, kỹ thuật pha nước và thời gian

ngâm trà - đều được các tác giả chỉ dẫn từng bước cụ thể kèm hình minh họa.

2. Cuốn "Hiểu hết về cà phê" tác giả phân tích thành phần hóa học của nó, chỉ ra cách rang, xay và ủ hạt tốt nhất để đạt đến đỉnh cao về hương vị. Pha một ly cà phê ngon quả thực phụ thuộc vào kiến thức khoa học: tại sao chúng ta cần dùng nước ở nhiệt độ nhất định, phương pháp nào phù hợp nhất với kiểu xay nào, cách rang ảnh hưởng gì đến hương vị, điều gì xảy ra khi bạn thêm sữa hay kem vào cà phê...? Cuốn sách đưa ra các nguyên tắc khoa học và kể tên những công cụ cần thiết nhằm hướng dẫn cho những người yêu thích loại thực phẩm này phương thức tự pha tại nhà một ly cà phê ngon lành.

2. Cuốn sách của tác giả Sarah Chaney, dịch giả Vũ Thị Mai Anh "Liệu chúng ta có bình thường?" (NXB Trẻ, 2024) đi tìm câu trả lời cho những bản khoản

về bản thể của mình và đối chiếu bản thể mình với hệ quy chiếu xã hội nói chung. Câu hỏi "Thế nào là 'bình thường mới'?" tuy mới được đặt ra gần đây khi nhân loại đối diện Covid-19 nhưng câu hỏi "Thế nào là bình thường? Liệu chúng ta có bình thường?" có lẽ là câu hỏi được con người đặt ra thường xuyên nhất xuyên suốt lịch sử văn minh loài người.

Một lý do khiến điều bình thường mang sức mạnh to lớn là bởi nó thường được định nghĩa trong cái

đối lập: điều bất thường. Người bình thường được đặt làm trung tâm của xã hội, 'xung quanh đó dao động các yếu tố xã hội'. Và trong bối cảnh đó, người chệch ra khỏi điều bình thường - quy chuẩn xã hội - đó sẽ được nhìn nhận và đối xử thế nào?

Các vấn đề đặt ra trong sách đều thú vị, đi từ giải thích thuật ngữ "bình thường" từ cổ chí kim đến các bản khoản liệu cơ thể mình có bình thường? Tâm trí, đời sống tình dục, cảm xúc... của mình có bình thường chăng? Con của mình có bình thường, có giống hay bằng "con nhà người ta" không? Cả xã hội này có bình thường?

Thú vị và hoàn toàn thuyết phục, dẫn dắt vấn đề qua nhiều nguồn dẫn chứng, các công trình khoa học, các tác phẩm văn học, xã hội học... cuốn sách này sẽ giúp bạn đọc phần nào giải quyết được mỗi bản khoản muôn thuở "Liệu chúng ta có bình thường?".

MÀU ĐƠN

Học bổng doanh nghiệp rút ngắn khoảng cách giữa học và hành

HUỲNH LÊ

Đầu tháng 12, nhiều sinh viên Đại học Đà Nẵng được các doanh nghiệp quốc tế trao học bổng vì đạt thành tích xuất sắc trong học tập. Theo đánh giá của giới chuyên gia, ngoài giá trị tài chính, học bổng doanh nghiệp mở ra cơ hội cho sinh viên tiếp cận chương trình đào tạo chuyên môn tại các công ty lớn, từ đó rút ngắn khoảng cách giữa học và hành.

Vừa nhận suất học bổng 15 triệu đồng từ khách sạn Four Points by Sheraton Danang, Nguyễn Thị Ngọc Diễm, sinh viên ngành Quản trị khách sạn, Trường Đại học Kinh tế (Đại học Đà Nẵng) cho biết sẽ tận dụng tối đa cơ hội tiếp cận môi trường làm việc chuyên nghiệp, năng động tại Four Points by Sheraton Danang. Bởi theo Diễm, môi trường làm

Đại diện khách sạn Four Points by Sheraton Danang trao 4 suất học bổng cho sinh viên ngành Quản trị khách sạn, Trường Đại học Kinh tế Đà Nẵng. Ảnh: H.L

việc thực tế giúp bản thân hiểu hơn ngành nghề mình theo đuổi, qua đó tiếp tục rèn luyện những kỹ năng mềm cần thiết như giao tiếp, xử lý tình huống, làm việc nhóm. “Em tin rằng, những trải nghiệm tại khách sạn sẽ là bước đệm quý giá để mình tự tin hơn khi bước vào thị trường lao động có tính cạnh tranh”, Diễm chia sẻ.

Không riêng Ngọc Diễm, nhiều sinh viên Đà Nẵng cũng xem học bổng doanh nghiệp là chìa khóa mở ra cánh cửa việc làm trong tương lai, nhất là trong lĩnh vực kỹ thuật, công nghệ cao. Với số điểm học tập 3.92/4.0, Võ Trọng

Đức, sinh viên ngành Kỹ thuật cơ khí, Khoa Cơ khí giao thông, Trường Đại học Bách khoa (Đại học Đà Nẵng), người vừa nhận học bổng từ Tập đoàn Toyota Nhật Bản, bày tỏ học bổng là cơ hội để em học tập lý thuyết cộng kỹ năng thực hành từ những chuyên gia đầu ngành. Đức bày tỏ, học bổng giúp em tham gia vào các chương trình thực tập tại nhà máy Toyota, được học tập trong môi trường công nghệ cao, tiếp xúc với quy trình sản xuất tiên tiến - những điều trước đây chỉ học qua sách vở. “Những gì em sắp học được không chỉ là kỹ

thuật mà còn là văn hóa doanh nghiệp và tính kỷ luật cao. Đây là hành trang vô cùng quý giá cho sự nghiệp của em sau này”, Dương chia sẻ thêm.

TS. Huỳnh Phương Nam, Phó hiệu trưởng Trường Đại học Bách khoa nhận định, sự đồng hành của doanh nghiệp trong các chương trình học bổng đã và đang góp phần làm thay đổi diện mạo giáo dục đại học. Theo ông, học bổng doanh nghiệp giúp sinh viên kết nối lý thuyết với thực hành, nâng cao năng lực cạnh tranh, đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Mặt khác, thông qua việc trao học bổng và tạo điều kiện thực tập, doanh nghiệp góp phần đào tạo đội ngũ nhân sự trẻ, giàu tiềm năng. Vì thế, sự hợp tác này hứa hẹn sẽ tiếp tục mang lại những giá trị bền vững không chỉ cho sinh viên mà còn cho nền kinh tế Việt Nam. “Sinh viên được hỗ trợ cả về tài chính lẫn cơ hội thực hành thực tế, còn doanh nghiệp có thể tiếp cận và đào tạo nhân lực ngay khi họ vẫn đang học tập trên ghế nhà trường”, TS. Huỳnh Phương Nam nhận định.

Được biết học bổng kỹ thuật là một phần trong chiến lược phát triển ngành công nghiệp ô-tô Việt

Nam của Toyota. Mới đây, Toyota trao 7 suất học bổng (trong số 118 suất) cho sinh viên Trường Đại học Bách khoa. Đại diện phía doanh nghiệp này cho biết giáo dục, phát triển nguồn nhân lực là một trong những cam kết của Toyota trong việc đóng góp cho sự phát triển kinh tế, xã hội tại Việt Nam. Là doanh nghiệp sản xuất ô-tô, Toyota mong muốn thời gian tới đội ngũ lao động trẻ, tài năng sẽ góp phần đẩy nhanh quá trình nội địa hóa các dòng xe Veloz Cross, Avanza Premio, Vios... Chung quan điểm này, ông Stefano Maccagno, Tổng Giám đốc Khách sạn Four Points by Sheraton Danang cho biết, đơn vị vừa trao 4 suất học bổng cho sinh viên ngành Quản trị khách sạn tại Trường Đại học Kinh tế. Chương trình là một phần trong thỏa thuận hợp tác giữa nhà trường với khách sạn, trong đó chú trọng đến hoạt động đào tạo ngành quản trị khách sạn, cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho doanh nghiệp trong tương lai. Ông Stefano Maccagno kỳ vọng, học bổng doanh nghiệp sẽ góp phần định hình một thế hệ sinh viên năng động, sáng tạo, sẵn sàng hòa nhập với thị trường lao động toàn cầu.

H.L

Thiết bị thông minh hỗ trợ trong nông nghiệp

CAO MINH

Mong muốn đưa ứng dụng khoa học công nghệ vào sản xuất nông nghiệp, nâng cao hiệu quả năng suất cây trồng, Trần Lê Xuân Huy và Nguyễn Đại, sinh viên năm 4 Khoa Điện tử - Viễn thông, Trường Đại học Bách khoa (Đại học Đà Nẵng) đã sáng chế “Thiết bị đo chất lượng đất 7in1 không dây LoRaWan”. Tháng 11 vừa qua, đề tài này xuất sắc giành giải nhất cuộc thi Smart Campus châu Á - Thái Bình Dương năm 2024 diễn ra tại Đại học Đà Nẵng.

Lớn lên trong gia đình làm nông nghiệp tại vùng quê Quảng Ngãi, từ nhỏ Trần Lê Xuân Huy, Nguyễn Đại chứng kiến sự vất vả của ba mẹ, hiểu rõ tầm quan trọng của dinh dưỡng trong đất đối với cây trồng nên muốn áp dụng những kiến thức đã học hỗ trợ người nông dân.

Xuân Huy cho biết, thông thường người nông dân sẽ canh tác theo cảm tính, sau khi thu hoạch cây trồng sẽ cho đất nghỉ một thời gian rồi cải tạo lại đất bằng cách bổ sung thêm các loại dinh dưỡng, phân bón chuẩn bị cho mùa vụ tiếp theo. Vì làm theo cảm tính nên họ sẽ không biết rõ được trong đất đang thiếu những chất gì, phù hợp loại cây nào để bổ sung cho

hợp lý, dẫn đến năng suất các mùa không đồng đều. Từ thực tế này Huy và Đại đã cùng nhau nghiên cứu thiết bị đo lường chất lượng đất để có được các thông số cụ thể cho từng vùng đất.

Theo Xuân Huy, thiết bị đo chất lượng đất bao gồm một cảm biến, có thể đo được 7 thông số chất dinh dưỡng trong đất như: nhiệt độ, độ ẩm, EC (độ dẫn điện của nước hoặc đất, thể hiện khả năng dẫn điện của các ion hòa tan trong dung dịch như muối, khoáng chất), TDS (tổng lượng chất rắn hòa tan trong nước, bao gồm muối vô cơ như canxi, magiê, natri và một số chất hữu cơ), nitơ, photpho, kali, muối, pH... Thiết bị sử dụng khá đơn giản, lập trình sẵn thời gian,

Với “Thiết bị đo chất lượng đất 7in1 không dây LoRaWan” Trần Lê Xuân Huy và Nguyễn Đại xuất sắc giành giải nhất tại Cuộc thi Smart Campus châu Á-Thái Bình Dương năm 2024. Ảnh: C.M

sau khi cảm cảm biến xuống đất một khoảng thời gian nhất định sẽ cho ra kết quả. Tại đây các thông số được xử lý dữ liệu và gửi qua LoRaWan (hệ thống mạng và giao thức truyền thông dựa trên giao thức LoRa) giúp mở rộng phạm vi giám sát và đo được, biểu thị chất lượng dinh dưỡng đất. Sau đó, kết quả được trích xuất ra một phần mềm khác dưới dạng đồ thị và có thể lưu giá trị đo lường trong thời gian dài. Người dùng có thể so sánh kết quả dinh dưỡng của đất qua từng giai đoạn khác nhau để có thể bổ sung dinh dưỡng cho phù hợp.

Tuy nhiên, khi mới triển khai nhóm nghiên cứu gặp không ít khó khăn, nhất là việc ứng dụng hệ thống LoRaWan. Nguyễn Đại chia sẻ, ban đầu nhóm chưa tiếp cận công nghệ này nhiều nên phải dành thời gian nghiên cứu, tìm hiểu dưới sự hướng dẫn của giảng viên mới cơ bản nắm bắt và ứng dụng vào thực tế.

Sau khi làm chủ thiết bị, hai sinh viên kết nối người dân vùng rau an toàn Túy Loan (huyện Hòa Vang) để thí nghiệm, đo lường chất lượng đất. Theo Đại, việc sử dụng thiết bị để đánh giá, cải thiện chất lượng đất giúp tiết kiệm thời gian

và công sức nhờ khả năng giám sát từ xa; tăng năng suất cây trồng nhờ cải thiện điều kiện dinh dưỡng đất; giảm chi phí phân bón, nước tưới qua việc sử dụng tối ưu các tài nguyên và dễ dàng lắp đặt, mở rộng quy mô...

Trực tiếp hướng dẫn để tài cho nhóm sinh viên, Ths. Trần Văn Líc, giảng viên Khoa Điện tử - Viễn thông cho rằng từ những chuyến đi thực tế, khảo sát, thực địa của các sinh viên tại làng rau Túy Loan, thông qua các cuộc trò chuyện nắm bắt được vấn đề hiện tại của nông dân, các em đã lên được ý tưởng cho dự án này bằng việc ứng dụng công nghệ IoT, công nghệ cảm biến đo chất lượng đất, đo nhiều chỉ số đất khác nhau, biết được tình trạng đất thực tế. Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào nông nghiệp sẽ góp phần phát triển nông nghiệp công nghệ cao, nông nghiệp thông minh gắn với chuyển đổi số xanh bền vững, đem lại nhiều giá trị hữu ích phục vụ cộng đồng.

Xuân Huy cho biết thêm, sau khi dự án được trao giải, từ nền tảng vốn có, hiện nhóm đang triển khai thêm phần mềm tích hợp để phân tích, đánh giá dữ liệu, đưa ra gợi ý cho người nông dân nên trồng cây gì phù hợp với chất lượng dinh dưỡng trong đất.

C.M

Góp phần đưa hình ảnh Đà Nẵng ra thế giới

TRIỆU TÙNG

Tháng 11-2024, Diễn đàn Hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC) lần thứ 35 diễn ra tại Peru. Trong lịch sử 35 lần tổ chức hội nghị APEC, Việt Nam đăng cai hai lần vào năm 2006 tại Thủ đô Hà Nội (lần thứ 14) và năm 2017 tại thành phố Đà Nẵng (lần thứ 25).

Phóng viên Báo Đà Nẵng tác nghiệp tại Trung tâm Báo chí Quốc tế, phục vụ Tuần lễ Cấp cao APEC 2017.
Ảnh: Báo Tuổi Trẻ

Cả hai lần hội nghị APEC tại Việt Nam, thành phố Đà Nẵng đều đóng góp tích cực vào thành công chung. Trong đó năm 2006 Đà Nẵng đăng cai tổ chức các Hội nghị SOM (cấp Bộ trưởng APEC) và Tuần lễ Cấp cao APEC 2017. Là cơ quan Báo Đảng địa phương, Báo Đà Nẵng đã có những đóng góp cụ thể trong hoạt động truyền thông, góp phần đưa hình ảnh thành phố ra thế giới.

Thế giới hướng về Đà Nẵng - Việt Nam

Diễn ra từ ngày 6 đến 11-11-2017 tại Đà Nẵng, trong đó sự kiện quan trọng nhất là hội nghị Cấp cao với sự tham dự của các nhà lãnh đạo 21 nền kinh tế thành viên và hàng chục nghìn đại biểu chính thức, phóng viên báo chí nước ngoài và các nhà doanh nhân hàng đầu thế giới, tuần lễ Cấp cao APEC 2017 tại Đà Nẵng để lại những ấn tượng tốt đẹp trong lòng quan khách và bạn bè trên toàn thế giới. Hình ảnh Đà Nẵng, Việt Nam thực sự tỏa sáng sau sự kiện quốc tế quan

trọng này. Mặc dù ngay trước khi diễn ra Tuần lễ Cấp cao APEC 2017, Đà Nẵng là một trong số những tỉnh thành miền Trung bị ảnh hưởng bởi cơn bão Damrey. Tuy nhiên, với quyết tâm và nỗ lực tuyệt vời, Đảng bộ và Chính quyền cùng quân dân Đà Nẵng đã tập trung mọi nỗ lực để khắc phục hậu quả cơn bão, tạo điều kiện tốt nhất phục vụ sự kiện trọng đại này.

Với sự điều phối xuất sắc của chủ nhà Việt Nam cùng với nỗ lực của các nền kinh tế thành viên Tuần lễ Cấp cao APEC 2017 đã đạt được những kết quả quan trọng, trong đó đặc biệt là thành công của hội nghị các nhà lãnh đạo kinh tế APEC lần thứ 25, với việc thông qua Tuyên bố Đà Nẵng "Tạo động lực mới, cùng vun đắp tương lai chung". Việc Việt Nam, Đà Nẵng đảm nhận vai trò chủ nhà năm APEC 2017 thể hiện sự tin nhiệm cao của cộng đồng quốc tế, đồng thời khẳng định tầm nhìn chiến lược của Việt Nam về tương lai châu Á - Thái Bình Dương. Một điều đặc biệt

nữa là nhân dịp Tuần lễ Cấp cao APEC, có tới 5 lãnh đạo cấp cao của Trung Quốc, Nga, Hoa Kỳ, Canada và Chile đã thăm cấp Nhà nước tới Việt Nam, qua đó đưa quan hệ song phương giữa Việt Nam với các nước lên tầm cao mới.

Tuần lễ Cấp cao APEC 2017 khép lại nhưng những dư âm về hình ảnh của một Đà Nẵng - Việt Nam tươi đẹp, mến khách, chân tình, năng động, phát triển, chuyên nghiệp đã lan tỏa tới bạn bè toàn thế giới. Đồng thời, sự thành công của Tuần lễ Cấp cao APEC mở ra cho Đà Nẵng nói riêng và Việt Nam nói chung những cơ hội lớn quảng bá hình ảnh, thu hút đầu tư, tạo nên xung lực mới cho sự phát triển trong tương lai.

Dấu ấn Đà Nẵng và hoạt động truyền thông

Báo Đà Nẵng là cơ quan báo chí địa phương, tuy nhiên, với hai sự kiện APEC 2006 và 2017, phóng viên Báo Đà Nẵng cùng các đơn vị báo chí tại thành phố đã thực sự làm chủ, bước ra "sân chơi lớn"

ở môi trường tác nghiệp báo chí quốc tế. Ở Tuần lễ Cấp cao APEC 2017, có 3.000 phóng viên trong nước và quốc tế đến tác nghiệp đủ cho thấy hoạt động báo chí về sự kiện này là vô cùng tự hào nhưng đầy thử thách. Ban Biên tập lúc bấy giờ chủ trương thành lập tổ phóng viên tác nghiệp tại sự kiện, trong đó giao Phó Tổng biên tập Phạm Thị Mỹ Hạnh phụ trách chung, ê-kíp phóng viên gồm Triệu Tùng, Sơn Trung, Văn Nở, Khang Ninh... Hồi đó, chúng tôi hội ý vào đầu mỗi buổi sáng để phân công từng phóng viên bám sát các sự kiện diễn ra trong ngày. Ban Tổ chức thường cấp thẻ phóng viên tác nghiệp theo sự kiện nên chúng tôi chủ động được nhân sự, xuất hiện đúng lúc, đúng nơi ở tất cả các hoạt động. Phóng viên Văn Nở bám chốt ở sân bay Đà Nẵng để ghi hình đón các nguyên thủ quốc gia; những hội nghị chuyên đề có Triệu Tùng; Sơn Trung làm bản tin tiếng Việt; Khang Ninh với trình độ ngoại ngữ tiếng Anh tốt nên tham gia phỏng vấn các đoàn khách quốc tế... Những phóng viên ảnh, tin bài liên tục được cập nhật, nguồn thông tin về APEC "phủ sóng" lên các ấn bản của Báo Đà Nẵng như "Ngày đầu tiên Tuần lễ Cấp cao APEC..."; "Cơ hội vàng quảng bá du lịch Việt Nam"; "Vận hội mới cho Đà Nẵng sau thành công của APEC"; "Đà Nẵng, dấu ấn APEC 2017"... Bên cạnh hàng loạt các bản tin có tính thông tấn, thời sự, ê-kíp còn thông tin các sự kiện bên lề như "Gặp liên lạc viên, tình nguyện viên phục vụ APEC"; "Bộ đồ ăn dùng trong tiệc chiêu đãi lãnh đạo cấp cao APEC"; "Phu nhân, phu quân lãnh đạo cấp cao APEC thăm phố cổ Hội An"; "Cận cảnh nhà ăn ở phục vụ cùng lúc 3.000

người tại Trung tâm Báo chí quốc tế APEC 2017"... Bây giờ, nếu gõ từ khóa tìm kiếm "Báo Đà Nẵng-APEC 2017" trên Google sẽ có kết quả hàng trăm tin/bài mà chúng tôi đã thực hiện ở thời điểm đó. Đây là kết quả lao động nghề nghiệp, ghi đậm dấu ấn của đội ngũ phóng viên, biên tập viên Báo Đà Nẵng.

Trong các ngày diễn ra sự kiện, Trung tâm Báo chí APEC - nơi tác nghiệp thường xuyên của hàng nghìn nhà báo trong nước và quốc tế - cũng là điểm gây ấn tượng mạnh đối với phóng viên các nước. Các phóng viên chia sẻ, Trung tâm Báo chí quốc tế được trang bị hiện đại, đáp ứng tốt các hoạt động tác nghiệp của phóng viên. Khu vực này luôn tiện nghi và sạch sẽ, điều này cho thấy công tác chuẩn bị của chủ nhà Việt Nam và Đà Nẵng rất tốt. Ngoài ra, các món ăn phục vụ tại Trung tâm Báo chí quốc tế rất phong phú, có cả những món ngon đặc trưng của Việt Nam và nhiều quốc gia trên thế giới.

Nhìn lại hoạt động tuyên truyền về Tuần lễ Cấp cao APEC 2017, Báo Đà Nẵng thực sự đã xây dựng một lớp phóng viên trẻ trưởng thành về chuyên môn, nghiệp vụ. Hơn hết, nhiệm vụ chính trị được đề cao bởi tập thể Báo Đà Nẵng hiểu rằng, khó có cơ hội nào tốt hơn để cùng với Đảng bộ, chính quyền thành phố quảng bá về hình ảnh quê hương, tạo dấu ấn đậm nét thương hiệu "Đà Nẵng" ra quốc tế. Sự kiện là dịp để Đà Nẵng khẳng định khát vọng vươn lên của thành phố trẻ năng động bậc nhất miền Trung Việt Nam, sẵn sàng hợp tác cùng phát triển với các đối tác trên toàn thế giới.

T.T

Nhớ cái rét ngày xưa

(Tiếp theo trang 6)

năm 1999 và 2000, bão lụt lịch sử lại một lần nữa ập đến các tỉnh miền Trung. Tôi làm việc ở một tờ báo lớn, lại là một cơ quan truyền thông có nhiều hoạt động từ thiện ngoài mặt báo, nhờ vậy, chúng tôi đã có mặt ở nhiều tỉnh miền Trung, từ Phú Yên, Bình Định, Quảng Ngãi, Quảng Nam, rồi Huế, Quảng Trị, Quảng Bình và cả Hà Tĩnh, Nghệ An. Những đợt đi cứu trợ nạn nhân bão lụt trong các mùa đông tang thương những năm ấy để lại bao kỷ niệm đầy nước mắt. Có nhiều năm, cánh phóng viên đi khiêng vác hàng hóa cứu trợ nhiều ngày hơn là đi viết bài tường thuật. Những địa danh như Ngàn Sâu, Ngàn Phố ở Hà Tĩnh, các xã vùng sâu Năm Nam (5 xã thuộc Nam Đàn) ở Nghệ An, các địa danh thuộc huyện Hai Riêng (Tuy Hòa), Đar Krông (Quảng Trị), Lệ Thủy (Quảng Bình) hay vùng Đông, vùng Tây (Quảng Nam)

đã trở thành quen thuộc, đến bây giờ mỗi khi nghĩ lại vẫn còn ám ảnh. Cảnh màn trời chiếu đất của những bà mẹ dân tộc thiểu số người Pa Kô ở Húc Nghi dọc biên giới Lào hay Hai Riêng phía tây Tuy Hòa vẫn như mới hôm qua. Những chiếc quan tài bị lũ hất ra khỏi các nghĩa trang ở Đức Thọ, Ngàn Sâu (Hà Tĩnh) sau trận lũ năm nào, cứ khiến chúng tôi rùng mình. Những xác người còn mặc nguyên áo đi mưa được các cảnh sát vớt lên sau lũ ở Hòa Vang, Đại Lộc cùng tiếng la khóc của thân nhân họ khiến những người chung quanh cũng khóc. Một cụ ông ở huyện Triệu Phong bị lũ cuốn, nằm chết ngoài vườn, trong khi chiếc áo quan con cháu dành sẵn cho ông vẫn còn nằm chơng chơng trong mái tôn bị đổ sập sau trận lụt, không cảm nổi nước mắt của đám thanh niên... Tang thương chồng lên tang thương sau những cơn

lũ dữ những mùa đông tôi đã đi qua như vậy. Đó là chưa kể bao nhiêu nhà cửa bị cuốn trôi, đường sá, kênh mương thủy lợi, cầu đường bị đào xới sau mỗi mùa đông tai trời ách nước đó ở miền Trung.

3. Mùa đông năm nay, tôi lại đạp xe đi quanh Đà Nẵng mỗi sáng. Nhiều vùng lau năm nay đã trở ven các con sông. "Chắc sẽ không còn lụt nữa đâu!"; một lão nông xác quyết. Bà con nhiều nơi đã cày ruộng, giống lúa đã bắt đầu gieo sạ xuống đồng. Rau vụ đông đã lên tươi tốt. Ai nấy đã mừng rỡ. Năm Thìn mà lại mưa thuận gió hòa là hiếm thấy. Mùa đông năm nay đã ấm dần. Lòng người đang hớn hở đón Giáng sinh và năm mới. Rồi mọi người sẽ yên vui với một năm đi qua an bình và no đủ. Cứ mong sao mùa đông mãi đến trong mỗi người với cách làm và suy nghĩ mới!

T.D.T

Mỹ Sơn: Ngàn năm, 25 năm và xa hơn

(Tiếp theo trang 12)

từ ứng dụng nền tảng số trong khai thác và phát triển du lịch.

TS Hoàng Hồng Hiệp, Quyền Viện trưởng Viện Khoa học xã hội vùng Trung bộ đề xuất nhận diện đầy đủ các giá trị của các di sản văn hóa tại miền Trung, bao gồm cả Khu đền tháp Mỹ Sơn. Ông cho rằng, sau khi nhận diện được toàn diện các giá trị này, cần đặt chúng trong bối cảnh đương đại với những tác động mới, như chuyển đổi số và sự phát triển của văn hóa công nghiệp. Từ đó, ứng dụng các yếu tố hiện đại để phát huy giá trị di sản, phù hợp với nhu cầu và điều kiện hiện nay. Chuyển đổi số và văn hóa công nghiệp sẽ là nền tảng quan trọng để triển khai các nghiên cứu, chia sẻ kết quả nhằm phục vụ cho việc phát triển du lịch văn hóa, đồng thời gắn kết di sản với các xu hướng hiện đại hiệu quả.

Cùng ý kiến, TS Lê Thị Ngọc Cẩm, Giám đốc ngành Ngôn ngữ Hàn Quốc, Trường Đại học FPT cho hay, để hướng tới mục tiêu bảo tồn

và phát triển di sản bền vững cần áp dụng khoa học hiện đại. "Điều này có nghĩa không tác động trực tiếp đến di sản mà sử dụng công nghệ để tái hiện hình ảnh di tích. Những hình ảnh này được trình chiếu qua các thiết bị công nghệ, mang đến trải nghiệm chân thực cho du khách", bà Cẩm nhấn mạnh.

Cũng nhấn mạnh yếu tố "bền vững và lâu dài", ông Đặng Hữu Phúc, Phó Chủ tịch UBND huyện Duy Xuyên cho rằng: "Để phát huy giá trị của khu di tích Mỹ Sơn cần khai thác và tận dụng hợp lý các lợi thế, tiềm năng sẵn có của khu di tích Mỹ Sơn, nhằm thúc đẩy phát triển và tạo nguồn thu nhập. Các nguồn thu này sẽ được tái đầu tư để phục vụ công tác bảo tồn lâu dài". Ngàn năm, 25 năm và xa hơn. Sẽ là một viễn cảnh để Mỹ Sơn tiếp tục được nâng tầm giá trị, là mẫu hình di sản của khu vực và tài sản văn hóa, lịch sử, kiến trúc quý báu của nhân loại.

N.D

UNESCO vinh danh rượu sake Nhật Bản

TRẦN ĐẮC LUÂN

Nghệ thuật nấu rượu sake truyền thống của Nhật Bản vừa được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể nhân loại. Đây không chỉ là niềm tự hào của người Nhật mà còn là cơ hội để thế giới hiểu hơn về nét văn hóa độc đáo đã tồn tại hơn một thiên niên kỷ.

Linh hồn văn hóa Nhật Bản

"Sake không chỉ là một loại đồ uống có cồn, mà còn là biểu tượng của văn hóa Nhật Bản", ông Hitoshi Utsunomiya, Giám đốc Hiệp hội các nhà sản xuất rượu sake và shochu Nhật Bản, chia sẻ với AP. Xuất hiện từ thế kỷ XI trong tiểu thuyết nổi tiếng *Truyện Genji* của nữ sĩ cung đình Nhật Bản có biệt danh là Murasaki Shikibu, sake cũng là thức uống được ưa chuộng trong thời kỳ Heian (794-1192). Qua nhiều thế kỷ, sake không chỉ giữ vai trò quan trọng trong ẩm thực mà còn trở thành một phần không thể thiếu của các nghi lễ tôn giáo, lễ cưới và lễ hội địa phương. Tại Nhật, sake được sử dụng để thanh tẩy và ăn mừng, trong khi việc nhấp từng ngụm sake từ chiếc chén nhỏ lại

Ông Takehiro Kano, Đại sứ Nhật Bản tại UNESCO, bày tỏ niềm vui sau khi nghệ thuật nấu rượu sake truyền thống của Nhật Bản được công nhận là Di sản Văn hóa Phi vật thể tại Hội nghị Di sản Thế giới của UNESCO, tổ chức tại Luque, Paraguay, ngày 4-12-2024.

Ảnh: AP/Marta Escurra

mang ý nghĩa biểu trưng cho sự gắn kết trong hôn nhân.

Kỹ thuật nấu rượu sake là một quá trình phức tạp và tinh tế, đòi hỏi sự kiên nhẫn cũng như tay nghề cao của người làm nghề. Nguyên liệu chính để tạo nên rượu sake gồm gạo, nước, men và koji - một loại nấm mốc đặc biệt có vai trò chuyển hóa tinh bột trong gạo thành đường để lên men. Quá trình sản xuất sake thường kéo dài khoảng hai tháng, bao gồm các công đoạn chính như hấp gạo, trộn koji, lên men và ép rượu. Mỗi giai đoạn đều yêu cầu sự tỉ mỉ. Toàn bộ quy trình này được đánh giá là khá vất vả và đòi hỏi sự tận tụy.

Điểm đặc biệt trong kỹ thuật nấu rượu sake chính là quá trình lên men kép song song, nơi tinh bột

được chuyển hóa thành đường và đường tiếp tục được chuyển hóa thành cồn, tất cả diễn ra đồng thời trong cùng một thùng ủ. Phương pháp này không chỉ độc đáo mà còn tạo nên hương vị tinh tế và phức hợp đặc trưng của sake. Theo *Kyodo News*, đây là một kỹ thuật sản xuất đặc biệt, trong đó nhiều giai đoạn lên men được thực hiện đồng thời trong một thùng ủ, thể hiện sự sáng tạo và tinh hoa của nghệ thuật nấu rượu sake truyền thống. Gạo được sử dụng để nấu sake bắt buộc phải là gạo Nhật Bản, trong khi chất lượng nước cũng đóng vai trò then chốt trong việc quyết định hương vị đặc trưng của rượu. Nguồn nước ngọt mềm từ các suối tự nhiên mang lại sự tinh tế cho từng giọt sake.

Chiến lược bảo tồn

Mặc dù đã nhận được sự công nhận toàn cầu, ngành công nghiệp sake tại Nhật Bản vẫn đang đối mặt với không ít thách thức. Theo *Reuters*, thói quen tiêu dùng của giới trẻ Nhật Bản đã thay đổi đáng kể, với xu hướng ưa chuộng các loại rượu vang nhập khẩu, bia và whisky nội địa ngày càng tăng. Điều này dẫn đến sự sụt giảm rõ rệt trong nhu cầu tiêu thụ sake tại thị trường trong nước, ngay cả khi nhu cầu quốc tế đối với loại rượu truyền thống này đang không ngừng gia tăng.

Số lượng thợ nấu rượu truyền thống (toji) đang ngày một giảm sút. Theo số liệu từ Hiệp hội Toji Nhật Bản, số lượng thợ nấu rượu đã giảm mạnh từ 3.683 người vào năm 2022. Ông Tatsuya Ishikawa, 60 tuổi, Chủ tịch Hiệp hội Toji Nhật Bản đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc bảo tồn nghề truyền thống trên báo *Yomiuri Shimbun*: "Toàn ngành cần xem xét cách phát triển thế hệ kế thừa".

Trước những thách thức đặt ra, các nhà sản xuất sake và chính phủ Nhật Bản đã triển khai nhiều chiến lược nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của nghề nấu rượu truyền thống. Việc sake được UNESCO vinh danh không chỉ là niềm tự hào mà còn mở ra cơ hội khẳng định giá trị văn hóa và kinh tế của loại rượu này. Đại sứ Takehiro Kano chia sẻ với *Reuters*: "Điều này sẽ giúp tái tạo sự quan tâm đến việc sản xuất sake truyền thống". Ông

Tại cuộc họp ngày 4-12 ở Luque, Paraguay, Ủy ban bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể của UNESCO đã bỏ phiếu công nhận 45 tập quán và sản phẩm văn hóa từ khắp nơi trên thế giới, bao gồm rượu sake của Nhật, pho mai trắng của Brazil, bánh mì sắn từ Caribe và xà phòng dầu ô liu của Palestine. Khác với Danh sách Di sản Thế giới của UNESCO, vốn tập trung vào các địa điểm mang ý nghĩa quan trọng đối với nhân loại như Kim tự tháp Giza ở Ai Cập, danh hiệu Di sản Văn hóa Phi vật thể tôn vinh các tập quán và sản phẩm độc đáo của nhiều nền văn hóa trên toàn cầu.

nhấn mạnh thêm: "Việc được quốc tế công nhận thông qua cơ chế này sẽ khơi dậy sự quan tâm của người Nhật, từ đó tạo động lực mạnh mẽ hơn để truyền lại các kỹ năng và bí quyết cho thế hệ sau".

Các hoạt động quảng bá văn hóa sake đang được đẩy mạnh với nhiều hình thức đa dạng như tổ chức các tour du lịch trải nghiệm quy trình nấu sake, lễ hội sake và các chương trình giáo dục về lịch sử cũng như nghệ thuật nấu rượu truyền thống. Bà Marika Tazawa, chủ tịch một công ty du lịch chuyên cung cấp trải nghiệm nấu sake, chia sẻ với *Kyodo News*: "Đây sẽ là một động lực mạnh mẽ cho ngành công nghiệp. Tôi hy vọng điều này sẽ nâng cao nhận thức và cải thiện vị thế của sake trên cả thị trường nội địa và quốc tế".

T.D.L

O'Brien mang đến làn gió mới cho giải Oscar 2025

ĐOÀN GIA HUY

Với khiếu hài hước và bề dày kinh nghiệm trong lĩnh vực truyền hình trực tiếp, danh hài O'Brien được chọn làm người dẫn chương trình cho lễ trao giải Oscar lần thứ 97. Điều này hứa hẹn mang đến làn gió mới cho sự kiện điện ảnh lớn nhất trong năm 2025 phát sóng trực tiếp vào ngày 2-3 trên kênh ABC.

Conan O'Brien sinh ngày 18-4-1963 tại thành phố Brookline, bang Massachusetts, Hoa Kỳ. Lần đầu tiên đảm nhận vai trò chủ trì lễ trao giải Oscar nhưng ông đã có bề dày kinh nghiệm dẫn dắt các sự kiện danh tiếng như lễ trao giải thưởng truyền hình Emmy Awards (năm 2002, 2006) và bữa tiệc tối của Hiệp hội Báo giới Nhà Trắng (năm 1995, 2013). Chính những kinh nghiệm dẫn dắt trên sân khấu lớn, giới chuyên môn và khán giả tin rằng, O'Brien hoàn toàn đủ sức "cân" sân khấu lớn này khi giải Oscar chia tay người dẫn chương trình Jimmy Kimmel sau 4 năm gắn bó.

Không chỉ là người dẫn chương trình chuyên nghiệp, Conan O'Brien còn được xem là biểu tượng của hài

kịch Mỹ. Trước khi bước vào thế giới của ánh đèn sân khấu, Conan O'Brien từng là biên kịch xuất sắc cho các show truyền hình kinh điển như "Saturday Night Live" và "The Simpsons". Trong suốt sự nghiệp của mình, O'Brien đã được đề cử 31 giải Emmy và giành 5 giải Emmy. Ông được các nhà sản xuất truyền hình đánh giá cao về tài năng hài hước và ứng biến trên sân khấu, nhất là khi dẫn dắt các chương trình truyền hình trực tiếp lớn.

Khi hay tin O'Brien được giao dẫn chương trình lễ trao giải Oscar năm 2025, Craig Erwich - Chủ tịch Disney Television Group nhận xét: "O'Brien là một giọng hài xuất chúng, người đã thành công trong nhiều thập kỷ qua nhờ khiếu hài hước và góc nhìn

Với tài năng và kinh nghiệm của Conan O'Brien, lễ trao giải Oscar lần thứ 97 hứa hẹn sẽ mang đến cho khán giả một đêm đáng nhớ.

Ảnh: DigitalTrend

đặc biệt của mình. Anh ấy gia nhập danh sách những diễn viên hài vĩ đại mang tính biểu tượng đã từng đảm nhiệm vai trò này và chúng tôi rất may mắn khi có anh ấy ở vị trí trung tâm của lễ trao giải Oscar". Các nhà sản xuất điều hành của chương trình là Raj Kapoor và Katy Mullan cũng bày tỏ ủng hộ nhiệt tình về sự lựa chọn dành cho O'Brien. Theo Raj Kapoor và Katy Mullan, O'Brien có tất cả các phẩm chất của một người dẫn chương trình Oscar bởi ông ấy vô cùng dí dỏm, lời cuốn và hài hước. "Ông ấy đã chứng tỏ mình là bậc thầy của truyền hình sự kiện trực tiếp.

Chúng tôi rất mong được làm việc với ông để mang đến chương trình mới mẻ, thú vị và đáng ăn mừng cho đêm lớn nhất của Hollywood", cả hai cho biết.

Về phía Viện Hàn lâm Khoa học và Điện ảnh Mỹ, Giám đốc điều hành Janet Yang cũng đánh giá cao về tài năng của Conan O'Brien khi nói rằng ông là "người hoàn hảo để đưa lễ kỷ niệm điện ảnh toàn cầu của chúng tôi lên tầm cao mới". Trong một tuyên bố chung, cả hai đều nhận định: "Chúng tôi vui mừng và vinh dự khi có O'Brien vô song

dẫn chương trình Oscar năm nay. Ông ấy là người hoàn hảo để giúp dẫn dắt lễ kỷ niệm phim toàn cầu của chúng ta bởi hội đủ các yếu tố: Khiếu hài hước tuyệt vời, tình yêu dành cho phim ảnh và chuyên môn truyền hình. Khả năng kết nối đáng chú ý của ông với khán giả sẽ giúp người xem xích lại gần nhau hơn để làm những gì mà lễ trao giải Oscar làm tốt nhất - vinh danh những bộ phim và nhà làm phim xuất sắc của năm nay".

Theo *NBC*, O'Brien được nhiều người yêu thích nhờ lối hài tự trào, không tuân theo khuôn mẫu. Trả lời báo chí về tin vui này, Conan O'Brien hài hước nói: "Nước Mỹ đã yêu cầu điều đó và giờ thì điều đó đã xảy ra: Món Chalupa Supreme mới của Taco Bell. Trong một tin tức khác, tôi sẽ dẫn chương trình Oscar". Với tài năng và kinh nghiệm của Conan O'Brien, lễ trao giải Oscar lần thứ 97 hứa hẹn sẽ mang đến cho khán giả một đêm đáng nhớ khi tài năng và cảm xúc của những bộ phim lớn được dẫn dắt bởi một diễn viên hài, nhà văn, nhà sản xuất và người dẫn chương trình với phong cách thông minh và dí dỏm.

D.G.H

■ TỔNG BIÊN TẬP: NGUYỄN ĐỨC NAM ■ PHÓ TỔNG BIÊN TẬP: HỨA VĂN HẢI - TRẦN THỊ THU THỦY - PHAN VĂN TẤN

■ HÀNH CHÍNH/HỖ SỰ ĐT: 0236.3812595

■ PHÁT HÀNH-QUẢNG CÁO ĐT: 0236.3840170

■ TIẾP BẠN ĐỌC ĐT: 0236.3812341

■ EMAIL: tsbaodanang@gmail.com

■ GIẤY PHÉP XUẤT BẢN SỐ 77/GP-BTTTT, BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

CẤP NGÀY 28-3-2024 ■ In tại Công ty In Báo Nhân Dân Đà Nẵng (Số 06 Trần Phú, TP. Đà Nẵng) Điện thoại: 0236 3821010

GIÁ: 4.000 ĐỒNG